

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií

Katedra žurnalistiky

Magisterská diplomová práce

2023

Jan Hrdlička

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií

Katedra žurnalistiky

Ladislav Smoljak, redaktor časopisu Mladý svět

Magisterská diplomová práce

Autor práce: Bc. Jan Hrdlička

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Jaromír Slomek

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. ledna 2023

Jan Hrdlička

Bibliografický záznam

HRDLIČKA, Jan. Ladislav Smoljak, redaktor časopisu Mladý svět. Praha, 2023. 92 s.
Diplomová práce (Mgr). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut
komunikačních studií. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jaromír
Slomek.

Rozsah práce: 148 558 znaků

Abstrakt

Tato práce se věnuje nepříliš známému tématu – analyzuje žurnalistickou a publicistickou práci Ladislava Smoljaka v tištěných médiích, především v časopise Mladý svět. Klade si za cíl odhalit to, jak Smoljak k práci novináře přistupoval, jaké byly konkrétní rysy jeho práce, jakými tématy se zabýval, nebo do jaké míry se podílel na obrazu časopisu. K práci přikládám i článkovou bibliografii Ladislava Smoljaka za dobu jeho působení v redakci Mladého světa.

V teoretické části předkládám Smoljakův životopis společně s nástinem historického kontextu a popisem československé mediální scény dané doby. Praktická část pak analyzuje Smoljakovy texty a hodnotí jeho úlohu v časopise.

Abstract

This thesis deals with a not very well-known topic - it analyses the journalistic and publicist work of Ladislav Smoljak in the print media, especially in the magazine Mladý svět. It aims to reveal how Smoljak approached his work as a journalist, what were the specific features of his work, with what topics he dealt, and to what extent he contributed to the image of the magazine. I also include an article bibliography of Ladislav Smoljak during his time at the editorial office of Mladé svět.

In the theoretical part, I present Smoljak's biography together with an outline of the historical context and a description of the Czechoslovak media scene of the time. The practical part then analyses Smoljak's texts and assesses his role in the magazine.

Klíčová slova

Ladislav Smoljak, Mladý svět, 60. léta, analýza, bibliografie

Keywords

Ladislav Smoljak, Mladý svět magazine, 1960s, analysis, bibliography

Title/název práce

Ladislav Smoljak, redaktor časopisu Mladý svět / Ladislav Smoljak, editor of the Mladý svět magazine

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval především PhDr. Jaromíru Slomkovi za ochotu, s jakou se už podruhé ujal vedení mé diplomové práce a s níž mě při analýze vhodně nasměroval. Mé díky rovněž patří respondentům, lidem z okolí Ladislava Smoljaka, kteří mi pro účely práce poskytli velice cenné informace. V abecedním pořadí to jsou:

- Karel Hvízd'ala
- David Smoljak
- Zdeněk Svěrák

Obsah

Úvod.....	3
Metodika	4
1. Ladislav Smoljak a jeho dílo.....	6
2. Nástin domácí i zahraniční kulturní a mediální scény konce 50. a počátku 60. let.....	10
2.1. 50. léta.....	10
2.2. Doba uvolňování konce 50. let a počátku 60. let	11
2.3. Domácí poměry.....	13
2.4. Situace v československých médiích	15
3. Časopis Mladý svět a jeho specifika	18
4. Ladislav Smoljak, publicista.....	21
4.1. Žurnalistické počátky Ladislava Smoljaka v časopise Kultura	21
4.2. Ladislav Smoljak v Mladém světě.....	24
5. Analýza textů Ladislava Smoljaka v Mladém světě	25
5.1. Před zaměstnáním v časopise	25
5.2. Rok 1961.....	26
5.3. Rok 1962.....	27
5.3.1. Cenzura.....	29
5.4. Rok 1963.....	35
5.4.1. Anketa Zlatý slavík.....	40
5.5. Po odchodu z redakce.....	42
6. Zhodnocení práce Ladislava Smoljaka v Mladém světě	48
6.1. Jazyková stránka projevu Ladislava Smoljaka v Mladém světě.....	49
6.2. Vliv Ladislava Smoljaka na podobu kulturní rubriky Mladého světa, případně celého časopisu 51	
Závěr.....	56
Summary	58
Bibliografie a rozhovory	60
Článeková bibliografie Ladislava Smoljaka v časopise Mladý svět v době, kdy zde působil jako redaktor kulturní rubriky – čísla 42/1961 až 43/1963	60
Rejstříky.....	63
Věcný rejstřík	63
Jmenný rejstřík.....	66
Rozhovory	68
Použité prameny a literatura.....	82

Úvod

Ladislav Smoljak se řadí k výrazným představitelům českého filmu druhé poloviny 20. století. Společně se Zdeňkem Svěrákem tvořili po dlouhá léta slavnou režisérskou, scénářistickou a hereckou dvojici. S dalšími pak také založili populární Divadlo Jára Cimrmana.

Film a divadlo však nebyly to jediné, čemu se Ladislav Smoljak věnoval. Mezi lety 1961 a 1963 rovněž vedl kulturní rubriku časopisu Mladý svět a posléze do něj i přispíval. Jelikož jde o záležitost bližší mně i mému oboru, rozhodl jsem se svou magisterskou diplomovou práci zaměřit na téma v odborné i populárně naučné literatuře doposud zanedbávané – Ladislava Smoljaka, redaktora a publicistu.

Cílem bylo jednak popsat Smoljakovu publicistickou činnost, četnost či zaměření jeho příspěvků, postihnout rysy příznačné pro jeho tvorbu a zaměřit se na další specifika smoljakovské tvorby, jednak také čtenáři přiblížit Ladislava Smoljaka coby redaktora. Chtěl jsem prozkoumat kulturního rubriku Mladého světa a zjistit, jakými proměnami si v dané době prošla. Na konci mého bádání by měl stát ucelený obraz Ladislava Smoljaka, publicisty. Zkoumal jsem rovněž to, kterým tématům se věnoval především. Z ročníků časopisu z doby, kdy v redakci pracoval, jsem poté chtěl v rámci přílohy práce sestavit článkovou bibliografii Ladislava Smoljaka v Mladém světě.

K tomu mi posloužil samotný časopis, respektive jeho jednotlivá čísla, která vycházela v letech 1961 až 1963 a pro dokreslení i předtím a posléze. Při představení osoby Ladislava Smoljaka jsem vycházel ze slovníkových hesel a vzpomínek jeho okolí, při nástinu české kulturní a časopisecké scény 60. let jsem zase sáhnul po odborné literatuře, která se době a jejím autorům věnuje, a dalších přehledech. Za obzvláště cenné zdroje informací považuji vzpomínky pamětníků a vrstevníků, další údaje doplnily diplomové a disertační práce k tématu, především práce Barbary Huckové, příbuzné fotografa Miroslava Hucka, který pro Mladý svět pořizoval snímky. Při sestavování článkové bibliografie jsem se inspiroval u již existujících.

Doufám, že se mi podařilo čtenářům či zájemcům o tvorbu Divadla Jára Cimrmana představit Ladislava Smoljaka v nepříliš známé a doposud opomíjené, ale pro dějiny žurnalistiky jistě zajímavé roli.

Metodika

Má diplomová práce kombinuje několik vědeckých postupů, jimiž dosahuje stanoveného cíle. Základ tvoří analýza obsahu, a to jak kvantitativní, tak kvalitativní. „Zatímco kvantitativní přístup je postaven na hromadných datech, kvalitativní je ke kvantifikaci jako důkazu významnosti jevů skeptický a odmítá jednotky obsahu posuzovat jako rovnocenné. Zdůrazňuje, že příjemce generuje význam textu z jeho vnitřní struktury a sociokulturního kontextu spíše než na základě počtu a vyváženosti uvedených údajů. Přitom nelze zaručit, že podavatelé a příjemci sdílejí stejný interpretační ráme,“¹ vysvětluje základní rozdíl Renata Sedláková ve své učebnici.

Kvantitativní přístup tedy využívám k získání základního přehledu o tom, kolik textů Ladislav Smoljak v Mladém světě uveřejnil nebo kolikrát se čemu věnoval. Kvantitativní postup přichází ke slovu spíše tehdy, když svou pozornost obracím k podstatě uveřejněných článků, k Smoljakovým názorům, preferencím či jazykovým prostředkům, které z nich vystupují.

Konkrétněji aplikuji kupříkladu analýzu narativu, při níž je výzkumník navyklý hledat v analyzovaném textu význam a na základě toho vytvářet příběhy. K textu tedy přistupuje jako ke strukturovanému, jemuž dal autor záměrně jakousi podobu a upravuje sdělení dle své vlastní potřeby.² Další technikou je takzvané interpretativní čtení. „O výklad textu usiluje především postupem hledání významu uvnitř jeho samotného, avšak s ohledem na kontext, v němž vznikl. Do interpretačního procesu přitom výzkumník vnáší i vlastní předporozumění (Vorverständnis), které vzniká při prvotním seznámení se s analyzovaným materiálem,“³ popisuje Sedláková.

Při rozhovorech s pamětníky využívám především metodu hloubkového rozhovoru, případně rozhovoru polostrukturovaného.⁴ Otázky jsem měl připravené jen rámcově a spíše jsem interview usměrňoval v průběhu podle výpovědí. Dostal jsem tak velké množství měkkých dat, mezi nimiž se jen občas objevily jednoznačné údaje. Tento volnější

---

¹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 328.

² Tamtéž. s. 369-370.

³ Tamtéž. s. 390.

⁴ Tamtéž. s. 210.

přístup se více hodí pro vzpomínání, utváření příběhu nebo charakteristiky osoby Ladislava Smoljaka než zjišťování konkrétních dat, což bylo v mém případě vhodnější.

Po analýze Smoljakových textů jsem také určil soubor pojmů, termínů, témat a jmen, které jsem následně zakódoval do jeho článkové bibliografie. Vzorem mi při tom byla bibliografie textů Karla Čapka, kterou sestavil Boris Mědílek.⁵ Ta mi dobře posloužila už při psaní bakalářské práce.

---

⁵ MĚDÍLEK, Boris. *Bibliografie Karla Čapka: (soupis jeho díla)*. Praha: Academia, 1990. Edice soupisů Strahovské knihovny. ISBN 80-200-0050-x.

1. Ladislav Smoljak a jeho dílo

Ladislav Smoljak byl věhlasným českým a československým režisérem, scenáristou a hercem, v tištěných médiích, jimž se věnuje primárně, působil také jako redaktor a publicista. Narodil se 9. prosince 1931 v Praze do rodiny krejčího a dělnice v čokoládovně.⁶ Otec pocházel z Podkarpatské Rusi, poměry v rodině okolí i prameny popisují jako chudé.

Jeho největším zájmem v mládí bylo divadlo. Po studiu na střední škole si v roce 1952 podal přihlášku na režisérství na pražské DAMU, přijímacím řízením nicméně neprošel, a to z důvodu nedostatečné představitosti a absence uměleckého chápání.⁷ Podle syna Davida Smoljaka stálo v rozhodnutí „pro zjevný nedostatek talentu“.⁸

Ladislav Smoljak tak nastoupil na Vysokou školu pedagogickou a začal studovat obor matematika – fyzika.⁹ Započal tím svoji učitelskou kariéru, která později ovlivnila vznik některých her Divadla Járy Cimrmana a také několik Smoljakových filmových projektů.

Po absolvování v roce 1957 dočasně pracoval jako odborný asistent na Fakultě technické a jaderné fyziky Karlovy univerzity. Posléze se už začal plně věnovat práci pedagoga. Jeho prvním působištěm se stala jedenáctiletá střední škola v Brandýse nad Labem. Druhým pak v letech 1960 až 1961 večerní škola pro pracující při Brandýských strojírnách a slévárnách.¹⁰

Podle Evy Bruknerové, manželky pozdějšího člena souboru divadla Petra Bruknera, byl Smoljak dobrý, ale prudký učitel, využívající diskuzi jako kolbiště.¹¹ „Smoljak byl velmi oblíben pro své umění jednat s lidmi a pro širokou kulturní činnost, měl dílčí potíže s vyučováním, protože to byl mladý soudruh. Politicky není ještě zcela vyhraněn, ne vždy umí vstoupit na obranu správných názorů. Stranická organizace ho

---

⁶ SMOLJAK, Ladislav. In: Libri.cz [online]. [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/film/heslo/4490#>.

⁷ TAUSSIG, Pavel. Filmový smích Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka. Praha: Československý filmový ústav, Filmový klub, 1987, s. 4.

⁸ Tady všude byl Ladislav Smoljak: očima přátel, synů a dcer. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1283-4. s. 11.

⁹ PAČOVÁ, Michaela. Ladislav Smoljak: milovaný herec, scenárista, režisér a spoluobjevitel fiktivního českého génia. Praha: Petrklíč, 2010, s. 7-8.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tady všude byl Ladislav Smoljak: očima přátel, synů a dcer. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1283-4. s. 12.

požádala, aby se stal kandidátem, než však k tomu došlo, Smoljak ze školy odešel,¹² psalo se o něm v kádrovém posudku.

Už ke konci 50. let nicméně Ladislav Smoljak působí jako externí redaktor v časopise *Kultura*,¹³ kde publikuje především filmové recenze. Poté vedl zmíněnou kulturní rubriku *Mladého světa* a dvanáct let byl taktéž nakladatelským redaktorem *Mladé fronty*.¹⁴ V této době už také začíná psát divadelní scénáře a režíruje některé divadelní hry.

Roku 1967 se Zdeňkem Svěrákem, Jiřím Šebánkem, Karlem Velebným či Miloněm Čepelkou založili známé Divadlo Jára Cimrmana. Podle vzpomínek Zdeňka Svěráka Smoljak původně k zakladatelům nepatřil, ještě před otevřením ho ale do souboru přizvali.¹⁵

Právě se Zdeňkem Svěrákem léta tvořili jednu z nejznámějších autorských dvojic. Jsou podepsáni pod většinou her divadla. „Vymýšlíme zároveň, střídáme se u stroje, vzájemně zavrhuje i přijímáme, jeden druhého inspiruje třeba i stupidními nápady. To je taková hra mezi námi. Na papír pak dáme to, co má příznivou odezvu u obou,¹⁶“ vzpomínal kdysi Ladislav Smoljak.

Dlouhodobě také patřil k výrazným osobnostem československého filmu. Jeho filmovou kariéru v kinech ohrazuje scénář ke snímku *Jáchyme, hoď ho do stroje!* a na druhé straně *Nejistá sezóna*. Předtím se Smoljak podílel na filmech, jejichž režie se posléze ujali kupříkladu Oldřich Lipský či Jiří Menzel. Coby scénárista začínal Ladislav Smoljak právě v roce 1974 u filmu s neobratným Luděkem Sobotou v hlavní roli. O dva roky později se podepsal pod filmy *Marečku, podejte mi pero!* a *Na samotě u lesa*. Dále vytvářel scénář pro snímky *Kulový blesk*, *Trhák*, *Jára Cimrman ležící, spící*, *Rozpuštěný a vypuštěný* a *Nejistá sezóna*.¹⁷

---

¹² Tady všude byl Ladislav Smoljak: očima přátel, synů a dcer. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1283-4. s. 13.

¹³ Argenson. Ladislav Smoljak: Životopis (biografie) / Informace. Filmová Databáze. URL: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/21824-ladislav-smoljak.html>. [cit. 29. 4. 2022].

¹⁴ PACNER, Karel. Život novináře, aneb, "To je ten, co byl na startu Američanů na Měsíc". Praha: Academia, 2012, 446 s., [20] s. obr. příl. : il., portréty ; 21 cm. ISBN 978-80-200-2136-6. s. 228.

¹⁵ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

¹⁶ SZCZEPANIK, Petr. Továrna Barrandov: svět filmařů a politická moc 1945-1970. Praha: Národní filmový archiv, 2016 - 2016, 419 stran : ilustrace, portréty, faksimile ; 25 cm. ISBN 978-80-7004-177-2. s. 361.

¹⁷ *Ladislav Smoljak*, 2010 [online]. ČSFD. [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/943-ladislav-smoljak/prehled/>.

V průběhu let se posunul k režisérství – jeho prvotinou se stal televizní snímek *Dveře* z roku 1976. O dva roky později režíroval Smoljak svůj první celovečerní film – *Kulový blesk*. Poté následovaly *Vrchní, prchni!*, *Jára Cimrman ležící, spící*, *Rozpuštěný a vypuštěný* a *Nejistá sezóna*.¹⁸

Zdeněk Svěrák v období okolo sametové revoluce začíná více tvořit se svým synem Janem, a tak se Smoljak věnuje svým vlastním projektům. Po celovečerní produkci nachází zálibu v krátkometrážních a středometrážních filmech. Zakládá vlastní Studio Jára, které později přejmenoval na Studio Láďa. Spolupracoval s dalšími umělci, dále působil v Divadle Járy Cimrmana a podílel se na několika snímcích v Československé, respektive České televizi.¹⁹

Konkrétně šlo o *Dveře*, *Inzerát*, *Tvrдый chleba*, *Ať ten kůň mlčí!*, *Když nad Prahou se Hašler sklání*, *Osvětová přednáška v Suché Vrbici* a *Dvě z policejní brašny*. S Borem Radojčičem natočil taktéž čtyřdílnou minisérii *Pražský student*. Objevil se rovněž coby průvodce v populárně naučných pořadech *Hudební toulky* a *Toulky s Ladislavem Smoljakem*.²⁰

Smoljak měl později pochybnosti o tom, zda o něj český film ještě vůbec stál. „Kdo ví? To se musí ověřit nebo muselo by se to ověřit praxí. Já jsem samozřejmě chtěl pracovat dál, ale potom listopadu nastaly takový poměry, teď zrovna *Hospodářský noviny* v příloze psaly o tom, jak se zatočilo s *Barrandovem*. Najednou prostě ten režisér musel umět sehnat peníze a najednou byl podnikatel. A já jsem tohle neuměl za první. Za druhý zrovna jsem neměl žádnou nabídku. A tak vlastně z nouze ctnost jsem začal se víc věnovat divadlu a zjistil jsem, že to divadlo mě baví víc, protože, když bych to tak jako shrnul, tak v tom divadle je devadesát procent tvůrčí činnosti umělecký a jenom deset procent takový tý organizačněadministrativní a tak, kdežto v tom kině, bych řekl, je to tak padesát na padesát,“²¹ vyprávěl v rozhovoru pro Český rozhlas.

---

¹⁸ *Ladislav Smoljak*, 2010 [online]. ČSFD. [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/943-ladislav-smoljak/prehled/>.

¹⁹ SMOLJAK, Ladislav. In: *Libri.cz* [online]. [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/film/heslo/4490#>.

²⁰ *Ladislav Smoljak*, 2010 [online]. ČSFD. [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/943-ladislav-smoljak/prehled/>.

²¹ HÁVOVÁ, Naděžda. KROC, Vladimír. Rozhovor s Ladislavem Smoljakem. In: *Radiožurnál.cz* [online]. 24. 9. 2007 [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/rozhovor-s-ladislavem-smoljakem-6358088>.

Blízcí Ladislava Smoljaka ho popisují jako člověka se záplem pro téměř cokoliv. Přesto, že v dětství doma podle všeho neměl jedinou knihu a rodiče ho k četbě nevedli, se dobře orientoval v literatuře. Kromě divadla a filmu patřila mezi jeho záliby i populární hudba, což v 60. letech přetavil do ankety Zlatý slavík, která vznikla právě v Mladém světě.²²

„Už jsme ho znali a věděli jsme, že když pro něco zaplane, nedá pokoj, dokud to buď neuskuteční, nebo dokud jeho zápal nepohasne. Tahle vlastnost mu zůstala až do let mnohem pozdějších, tak už to v životě chodí – vyvolávala záviděníhodný úžas a byla i příčinou myšlenkových šarvátek, většinou pomíjivě zbytečných,“²³ vzpomínal na něj později divadelní kolega Miloň Čepelka.

Zajímal se o politiku a rád o ni uvažoval, někdy se přímo zapojil do aktuálního dění. Podle syna Davida Smoljaka se valná většina společných rozhovorů stáčela nejdříve k politice a obecnému dění a pak až případně k osobním záležitostem. „On si nemyslel, že se dožije svobodných poměrů a pak byl natolik nadšený, že měl touhu se o tom bavit. Většina našich rozhovorů pak byla o politice. Sice do ní pak přímo nešel, ale když se kupříkladu měl budovat americký radar, tak to veřejně podporoval, protože jako amerikanofil a anglofil byl přesvědčen, že je v naše zájmu mít takovou strategickou investici. Na popularitě mu to tedy nepřidalo a kritická část veřejnosti mu to dlouho nemohla odpustit, ale on by přesvědčen, že je to tak správně,“²⁴ mínil.

Měl také nabídku kandidovat do Senátu, o které vážně uvažoval, nakonec však vyslyšel kolegy z divadla, kteří se obávali toho, že by mu politická práce vzala příliš času.²⁵

Roku 1999 ho prezident České republiky Václav Havel vyznamenal Medailí Za zásluhy. Ladislav Smoljak zemřel 6. června roku 2010 v kladenské nemocnici.

---

²² Interview se Davidem SMOLJAKEM, senátorem a synem Ladislava Smoljaka. Praha 24. října 2022.

²³ Tady všude byl Ladislav Smoljak: očima přátel, synů a dcer. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1283-4. s. 83.

²⁴ Interview se Davidem SMOLJAKEM, senátorem a synem Ladislava Smoljaka. Praha 24. října 2022.

²⁵ Tamtéž.

2. Nástin domácí i zahraniční kulturní a mediální scény konce 50. a počátku 60. let

Léta, během nichž byl Ladislav Smoljak autorsky a žurnalisticky činný, jsou spojena s érou socialismu v Československu.

Počátky tohoto období jsou symbolizovány uvolňováním nejtvrdějších politických represí v Československu 50. let. Ke slovu přichází mladší generace narozená přibližně okolo roku 1930, která naráží na rigidnější názory generace rodičů.²⁶ Dochází k propojování politiky s uměním, kulturou, životním stylem, veřejným životem.²⁷ V Československu jde o postupné odpoutávání od stalinistických dogmat, vznik nových divadelních souborů, periodik a nové možnosti ve veřejném životě.

2.1. 50. léta

Do té doby byla nicméně československá společnost zvyklá na o poznání tvrdší režim. Po převratu v roce 1948 komunisté provedli řadu reforem, které měly upevnit pozici KSČ v čele státu. Pořádaly se politické procesy s vynesenými i realizovanými rozsudky, mezi jinými s Miladou Horákovou či Rudolfem Slánským. V rámci násilné kolektivizace se zabavoval majetek soukromým hospodářům a zemědělcům. Desítky tisíc z nich skončily v prvních letech po převratu ve vězení za neplnění dodávek a nezaplacené pokuty.²⁸ Takzvaná Akce K znamenala likvidaci řady klášterů a mužských katolických řeholních řádů.²⁹

Manipulovalo se kupříkladu výsledky voleb. X. sjezd KSČ v roce 1954 se dle očekávání ještě přihlásil k odkazu Stalina a Gottwalda,³⁰ volby téhož roku pro stranu ale tak dobře nedopadly. Vedení tehdy konstatovalo, že výsledky na Slovensku i účast dopadly

---

²⁶ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 291.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ BERNATT-RESZCZYŃSKÁ, Markéta, Vilém FALTÝNEK, Kristýna HIMMEROVÁ, et al. Rok v Paměti národa. Praha: Kniha Zlín, 2021. ISBN 978-80-7662-084-1. s. 54.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ PETRÁŠ, Jiří a Libor SVOBODA. Československo v letech 1954-1962. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015, 651 stran : ilustrace, portréty, faksimile. ISBN 978-80-87912-24-9. s. 454.

v porovnání s českými zeměmi nepřijatelně dobře a že tamější výsledek bude stanoven na 97,8 procenta hlasů pro Národní frontu a výsledky pro Slovensko podle toho upraveny.³¹

„Rok 1954 zaujímá v dějinách Komunistické strany Československa zvláštní místo. V jeho průběhu pokračovaly dílčí změny v politice strany, skoro vždycky iniciované z Moskvy. V první řadě směřovaly ke zlepšení životních podmínek československé veřejnosti, zejména dělnictva, a postupem doby i ostatních vrstev obyvatelstva. Vynucovaly si však i změny v jiných oblastech života než jen ekonomických. Současně s tím se vedení strany úporně snažilo držet ideologických dogmat, kterými se řídilo od roku 1948, ne vždy to však bylo možné. V důsledku toho se KSČ pozvolna dařilo vytvářet předpoklady pro překonání krize, do níž její režim v předchozích letech upadl. Rok 1956 ukázal, že tento trend byl úspěšný,“³² píše kupříkladu Jiří Petráš a Libor Svoboda.

Stále bylo také běžné, že byli lidé za své názory perzekvováni. Známy je kupříkladu případ hokejisty Vladimíra Zábrodského, který dostal zákaz hrát poté, co několik jeho spoluhráčů odsoudili ve vykonstruovaném procesu.

2.2. Doba uvolňování konce 50. let a počátku 60. let

Poté, co v roce 1953 zemřel Josif Stalin a krátce na to i Klement Gottwald a nový vůdce Sovětského svazu Nikita Chruščov v roce 1956 odkryl zločiny stalinistického režimu, došlo v zemích východního bloku ke kritice dosavadního schematismu a byrokracie, požadovala se liberalizace poměrů a větší svoboda.

Ke změnám docházelo ovšem i v celosvětové měřítku. Konec 50. let minulého století a počátek 60. let jsou známé napjatými vztahy Východu se Západem. V rovině politické proběhla suezská a karibská krize či invaze v zátocě Sviní.³³ Po celou tuto dobu

---

³¹ PETRÁŠ, Jiří a Libor SVOBODA. Československo v letech 1954-1962. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015, 651 stran : ilustrace, portréty, faksimile. ISBN 978-80-87912-24-9. s. 457.

³² Tamtéž. s. 461.

³³ JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 292-293.

trvala válka ve Vietnamu a ve Spojených státech se proti ní konaly protesty.³⁴ Stát Izrael bojoval s arabskými státy.³⁵

Komunistický režim na druhé straně potlačil povstání části obyvatel Polska a Maďarska v roce 1956. Proti západnímu vojenskému paktu, Severoatlantické alianci, postavil svou Varšavskou smlouvu. Komunismus našel svou oporu také v čínském diktátorovi Mao Ce-tungovi, jehož reformy nenávratně přeměnily Čínu.³⁶

Začíná se více demonstrovat za práva menšin, příkladem mohou být snahy Martina Luthera Kinga a Malcolma X, kteří se zasazovali o práva Afroameričanů.³⁷

Konečně jde také o dobu, která přinesla výrazný technologický posun, který se promítl mimo jiné do vesmírných závodů mezi Spojenými státy a Sovětským svazem.

Ve společnosti dochází k rozvoji ve všech možných oblastech života. Tempo mnohdy určuje mladá generace, která na Západě přichází s radikálnějšími názory, rodí se hnutí hippies, hovoří se o sexuální revoluci.³⁸ Na Východě se změny nesou spíše v duchu rozvolňování poměrů.

V kultuře se objevují nové žánry a směry, mísí se s politikou a způsobem vedení života. V literatuře se objevuje pojem odpovědnost umělce, v USA tvoří bítníci, ve Velké Británii zase takzvaní rozhněvaní mladí muži. Vznikají romány jako Mechanický pomeranč nebo Hlava XXII.³⁹ Ujalo se psychologické či absurdní drama, John Ronald Reuel Tolkien vydává své fantasy příběhy ze Středozemě. Výtvarné umění objevuje pop art a Andyho Warhola. Svou slavnou éru zažívá italský nebo francouzský film, Hollywood produkuje své velkofilmy v podobě westernů nebo muzikálů, v Československu zase vzniká jedinečná Nová vlna.

---

³⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 291

³⁵ Tamtéž. s. 294-295.

³⁶ Tamtéž. s. 292.

³⁷ Tamtéž. s. 294-295.

³⁸ JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 291.

³⁹ Tamtéž. s. 297.

2.3. Domácí poměry

V Československu se dění rozhýbalo relativně krátce po zboření Stalinova kultu. Už v roce 1956 se kupříkladu konal II. sjezd Svazu československých spisovatelů, na kterém František Hrubín, a především Jaroslav Seifert vznesli požadavky na větší autorskou svobodu.

„Znova a znova slyšíme tu zaznívati, že je zapotřebí, aby spisovatel psal pravdu. To mi znamená, že spisovatelé v posledních letech pravdu nepsali. Psali, nebo nepsali? Dobrovolně, či nedobrovolně? Ochotně, či neochotně? Bez nadšení, či s vřelým souhlasem?“ táže se Seifert. Následně se obrací ke svým kolegům-literátům: „Vzpomínáte si, že by někdo z nich někdy prohlásil: ‚Čtenáři, odpusť, chodil jsem kolem tvých bolestí a kolem utrpení českého lidu a zavřel jsem oči. Nemluvil jsem pravdu.‘ Smlčí-li pravdu kdokoliv jiný, může to být taktický manévr. Smlčí-li pravdu spisovatel, lže,“⁴⁰ prohlásil tehdy před delegáty Seifert.

„To, co zde řeknu, je mým osobním vyznáním,“⁴¹ nechal se na úvod svého proslovu zase slyšet Hrubín, „Byl to nezdravý stav a ponižující stav pro českou literaturu, že v minulých letech nebylo možno mluvit o jejích problémech otevřeně. Nyní zde ta možnost je. [...] Můj příspěvek je určen sjezdu i čtenářům, a těm především. Věřím, že se k nim dostane v nezkrácené podobě,“⁴² říká Hrubín a připomíná důležitost svobodného psaní i ty, jimž to upřeno, například Jiřího Koláře či Konstantina Biebla.

Měnil se i systém. Dokument jménem O dalším rozvoji a prohloubení ideové účinnosti osvětové práce z dubna roku 1958 kladl na nejvyšší příčky důležitost hustoty sítě kulturních a osvětových zařízení. Dokument také vyzdvihoval lidovou uměleckou tvořivost a široké možnosti hromadných sdělovacích prostředků – rozhlasu, filmu i televize vedle zakládání různých zájmových spolků, které společně měly propagovat kvalitní umělecká díla.⁴³

---

⁴⁰ NOVÁK, Jan. Kundera: český život a doba. Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3215-1. s. 261.

⁴¹ Tamtéž. s. 257-258.

⁴² Tamtéž.

⁴³ KNAPÍK, Jiří. V Zajetí moci. Libri, 2006. ISBN 80-7277-316-x. s. 22.

Významně se v této době rozvíjí divadlo. Jan Werich v Divadle ABC společně Miroslavem Horníčkem navazuje na předválečnou tradici Osvobozeného divadla. V roce 1959 zase zakládají divadlo Semafor Jiří Suchý a Jiří Šlitr.⁴⁴

Obdobně je na tom literatura. Roku 1958 jsou vydáni Zbabělci Josefa Škvoreckého, ještě předtím vyšly Bohumilu Hrabalovi povídky Hovory lidí. Arnošt Lustig vydává na počátku 60. let romány Dita Saxová a Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou.⁴⁵

Nové impulzy přicházejí i do poezie. Jan Skácel vydává některé své básnické sbírky, především okolo časopisu Květen se semkli básníci poezie všedního dne – Karel Šiktanc, Miroslav Holub, Jiří Šotola, Miroslav Florian, Josef Brukner. Básně vycházejí rovněž Jiřímu Koláři nebo Oldřichu Mikuláškovi.

Z oblasti filmu natáčí už mezi lety 1955 a 1957 režisér Otakar Vávra svou husitskou trilogii. Ve stejné době jsou zfilmovány příběhy o vojáku Švejkovi s Rudolfem Hrušínským v hlavní roli. V 60. letech pak následuje československá Nová vlna. Z hudby lze zmínit alespoň skupinu Olympic.⁴⁶

V politické rovině požadovala po zboření Stalinova kultu i členská základna KSČ rozsáhlejší reformy politického systému v zemi. Následující 11. sjezd stany v roce 1958 nicméně očekávané změny nepřinesl a v zásadě jen potvrdil „generální linii budování socialismu“⁴⁷.

V jiných oblastech lze nicméně vidět postupné uvolňování poměrů. V roce 1960 vstoupila v účinnost nová ústava, začalo fungovat nové krajské uspořádání. Režim také nechal prověřit některé politické procesy a propouštěl politické vězně. Roku 1962 nechaly úřady odstřelit pomník Josifa Stalina na pražské Letné. Pod vedením ekonoma Oty Šika se rozbíhala částečná hospodářská reforma, která přejala některé tržní principy ze západních zemí.⁴⁸ Na stranu druhou, kupříkladu v oblasti práva znamenaly ústava a nové právní

---

⁴⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 304.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž. s. 305.

⁴⁷ JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 300.

⁴⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 301.

normy upevnění moci a další fázi na cestě ke komunismu. Socialismu podle ní totiž už bylo dosaženo.⁴⁹

2.4. Situace v československých médiích

I přes fungující cenzuru vstoupil Ladislav Smoljak do médií v období, které jejich vývoji relativně přálo.

Audiovizuální sdělovací prostředky, které jsou v této práci zmíněny spíše okrajově, spadaly koncem 50. let přímo pod vládu. Vzhledem ke stále vysoké pořizovací ceně televizorů a pomalejšímu rozvoji televizního vysílání, byla podstatná především role rozhlasu, který měl „napomáhat dovršení kulturní revoluce“⁵⁰.

Šíření radiového signálu bylo poměrně snadné, proto vylo už roku 1958 2 447 045 rozhlasových koncesionářů. Jejich počet posléze stagnoval až klesal, teprve v roce 1966 zase dochází k nárůstu. V této době existovaly čtyři rozhlasové redakce – politická, hudební, pro děti a mládež a literárně-dramatická. Další vznikly později.⁵¹

Náplň představovala především hudba, poté kupříkladu populárně naučný pořad Meteor, oblíbený byl i sport či pohádky o skřítku Hajajovi, které předčítal herec Vlastimil Brodský. Znáмым fenoménem byly zahraniční stanice Rádio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky, britská BBC nebo Radio Luxembourg, které vysílaly necenzurované zpravodajství. Komunistické země se snažily vysílání zpoza hranic rušit, rušičky ale nikdy nebyly zcela účinné.⁵²

Československá televize měla v roce 1957 166 590 koncesionářů, pak v roce 1966 to už bylo 1 882 800 koncesí. Po zahájení prvního pravidelného televizního vysílání v květnu 1953 se denně se vysílalo až v roce 1958. V roce 1957 se vysílalo 33 hodin týdně, v roce 1965 to pak byl skoro dvojnásobek – 60,5 hodin týdně. V pokrývané době existovalo v televizi 5 redakcí – literárně-dramatická, hudební, politicko-zpravodajská, kulturní,

---

⁴⁹ PETRÁŠ, Jiří a Libor SVOBODA. Československo v letech 1954-1962. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015, 651 stran : ilustrace, portréty, faksimile. ISBN 978-80-87912-24-9. s. 270.

⁵⁰ FRANC, Martin a Jiří KNAPÍK. Volný čas v českých zemích 1957-1967. Praha: Academia, 2013, 573 stran : faksimile, černobílé fotografie. ISBN 978-80-200-2229-5. s. 186.

⁵¹ Tamtéž. s. 186-187.

⁵² Tamtéž. s. 187.

filmová a pořadů pro děti. Po studiu v Praze pak postupně přišla další v Brně, Ostravě, Bratislavě nebo Košicích.⁵³

Patrně nejpřekotnější vývoj probíhal na trhu s denním tiskem a časopisy. Ten se v druhé polovině 50. let a na počátku let 60. začal více orientovat na životní styl a prosazovat doposud neexistující témata.

„Na sklonku padesátých let vycházelo v celé republice 1 494 titulů novin a časopisů, z toho v českých zemích 10 deníků (v roce 1956 se stal deníkem brněnský krajský týdeník Rovnost), jeden večerník, 12 krajských novin, většinou obdeníků, 370 závodních novin, 179 okresních vesnických novin a 533 odborných a jiných časopisů průměrným počtem 177 výtisků na 1 000 obyvatel Československo koncem padesátých let zaujímalo jedno z posledních míst v Evropě,“⁵⁴ cituji z Dějin českých médií 20. století.

Československý trh zaostával v pestrosti i kvalitě. Zřejmě právě proto přišel ústřední výbor KSČ v létě roku 1960 se směrnicí rozvoje periodického tisku do roku 1965. Měl se zvýšit počet výtisku u každého periodika z dosavadních 177 na 100 tisíc obyvatel na 300 výtisků na 100 tisíc obyvatel Československa. Stoupnout měla také grafická kvalita.⁵⁵

„V roce 1967 vycházelo v tehdejší Československu celkem 1 204 periodik, z toho v českých zemích 971 (16 deníků, 183 týdeníků, 80 čtrnáctideníků, 396 měsíčníků, 296 ostatních periodik). Rozvoj zaznamenal tisk Revolučního odborového hnutí (nárůst počtu titulů v roce 1967 proti roku 1959 z 16 na 61). Počet periodik mládežnického a dětského tisku vzrostl z 13 na 42,“⁵⁶ porovnávají autoři Dějin.

Rozmanitá byla především časopisecká produkce, už ke konci 50. let vycházejí takové, které výrazně vybočují ze zavedeného dogmatického přístupu, reprezentovaného Rudým právem a dalšími periodiky. Často šlo o časopisy pro mládež, od roku 1957 vycházelo ABC mladých techniků a přírodovědců, od roku 1959 pak právě Mladý svět.⁵⁷

---

⁵³ FRANC, Martin a Jiří KNAPÍK. Volný čas v českých zemích 1957-1967. Praha: Academia, 2013, 573 stran : faksimilie, černobílé fotografie. ISBN 978-80-200-2229-5. s. 187-188.

⁵⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 306.

⁵⁵ Tamtéž. s. 307-308.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ JIRÁK, Jan. PETR BEDNARČÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 1050.

Později to byly My, kulturně politický časopis Československého svazu mládeže nebo Student.⁵⁸

Od roku 1956 vycházela Mezinárodní politika, následující rok pak ekonomicky laděné Hospodářské noviny. Existovaly Kultura a Tvorba, později Kulturní tvorba. Do značné míry navazovaly na slavné literární časopisy z 50. let jako Květen a navazující Plamen. Později v 60. letech se přidal i časopis Tvář, kde se angažoval i pozdější prezident a dramatik Václav Havel.⁵⁹

---

⁵⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 309.

⁵⁹ Tamtéž. s. 309-310.

3. Časopis Mladý svět a jeho specifika

Mladý svět patřil kupříkladu s ABC mladých techniků a přírodovědců k nové vlně zájmových a zábavných periodik pro mládež. Časopis vycházel od roku 1959⁶⁰ a s přestávkou vychází dodnes. Založen byl coby „kulturněpolitický a zábavný časopis pro mládež od 14 do 23 let, který bude všemi přístupnými novinářskými formami napomáhat ve výchově mládeže k socialismu a ke komunismu, bude působit na její morální profil, který bude uspokojovat i všestranné zájmy mládeže po dobré zábavě, po vědění, po romantice, po zajímavostech. Časopis musí být tedy mladý nejen svou grafickou úpravou, ale i obsahem“⁶¹. Jméno „Mladý svět“ nebylo na počátku jedinou variantou, uvažovalo se také o „Ráno, Hej rup!“, „Mládí“, „Sputnik“ nebo i „MY 59“.⁶² Časopis vydával Ústřední výbor Československého svazu mládeže (ČSM).⁶³ V roce 1959 pracovali v redakci Mladého světa Josef Holler, Jan Kloboučník, Ljuba Horáková, Arnošt Lustig, Leoš Nebor, Jaroslav Weigel, Miroslav Lid'ák a Irma Cibulová.⁶⁴

Poměrně trefně zaměření Mladého světa vystihuje pozdrav čtenářům z prvního čísla: „Dobrý den! Vidím, že se překvapeně a někteří dokonce trochu dotčeně obracíte, abyste zjistili, kdo vás tak znenadání pozdravil. Přemýšlíte, odkud že

První číslo Mladého světa s pozdravem čtenářům.

⁶⁰ JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 1050.

⁶¹ HOLÍKOVÁ, Petra. S Formanem v posteli. Mladý svět o kinematografii v letech 1959–1969. Brno, 2016. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Šárka Gmíterková. s. 21.

⁶² HUCKOVÁ, Barbara. Obrazový časopis Mladý svět 1959-70. Zlín, 2018. disertační práce (Ph.D.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací. s. 40.

⁶³ Tamtéž. s. 39.

⁶⁴ Tamtéž. s. 42.

se známe? Ne, neznáme se. Promiňte, jsem tu nový. Ale přesto jsem prve zdravil zrovna vás a nepřeju si prozatím nic jiného, než abyste i vy pozdravili mne; stejně přátelsky, stejně srdečně. Dobrý den! A teď dovolte, abych se představil: jsem ‚Mladý svět‘. A zůstanu jím, i když nám bude přibývat měsíců, let...“⁶⁵ obrací se redakce ke čtenáři a slibuje, že spolu procestují mnohé z tuzemska i zahraničí.

„Mám ruce, mám hlavu, mám srdce, které ví, co chce, a mám všude, všude doma i ve světě plno přátel, kteří mi poradí, když budu tápat, a po mohou, když se mi nebude dostávat sil...“⁶⁶ doufá Mladý svět.

Náklad Mladého světa se pohyboval i od 450 tisíc do 500 tisíc výtisků,⁶⁷ což svědčí o jeho neobyčejné popularitě. Tu si získal především pro svou schopnost popřít záměr, s nímž začal být tištěn. Režim totiž na konci 50. let v novém časopisu viděl příležitost působit na mládež. Na čtyřstranu následující po úvodu se měla soustředit „hlavní baterie propagandy“. „Středové strany měly být věnovány reportáži o mládeži – měly to být čtyři barevné strany takzvaného názorného agitačního materiálu. Měly být použitelné prakticky i do vývěsních skříněk jako prostředky politické agitace,“⁶⁸ popisuje ve své práci Barbara Hucková.

Namísto toho jako okno do jiného světa působila rubrika zajímavostí Tržiště senzací, kde se čtenáři dozvídali o novinkách ze zahraničí. Časté byly také reportáže nejen z anglofonních zemí, ale kupříkladu i z arabského světa. Psalo se o sportu, kultuře, v Mladém světě se uveřejňovaly rovněž příběhy na pokračování nebo připomínala výročí významných umělců. Nechyběly reportáže, fejetony, povídky. Texty byly hojně doprovázeny fotografiemi nebo kresbami grafiků a ilustrátorů.

Mezi autory časopisu patřili kromě Ladislava Smoljaka známí žurnalisté a další populární osobnosti. „Oblíbené byly fejetony Rudolfa Křest’ana, rozhovory Jiřího Janouška, rubrika otázek a odpovědí herce Miloslava Šimka. Josef Velek se věnoval ekologickým tématům a jeho zásluhou časopis výrazně podporoval rozvoj hnutí

---

⁶⁵ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 05.01.1959, 1(1). s. [2]. ISSN 0323-2042. s. 2.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 1265.

⁶⁸ HUCKOVÁ, Barbara. Obrazový časopis Mladý svět 1959-70. Zlín, 2018. disertační práce (Ph.D.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací. s. 40.

Brontosaurus,⁶⁹ cituji z Dějin českých médií Od počátku do současnosti. K dalším můžeme zařadit Karla Hvizďalu, Jiřího Černého, Arnošta Lustiga, Jaroslava Weigla, Adolfa Borna nebo Vladimíra Jiráka.

Mladý svět si své publikum našel i díky odvaze psát o doposud tabuizovaných tématech a přicházet se stále novými formáty. Například psychoterapeutka Jiřina Hanušová

se v časopise vydávala za dívku Sally a čtenářům radila s partnerskými vztahy a otevřeně psala o sexualitě. Časopis se často věnoval i novým hudebním žánrům nebo psal o nastupujících trendech, jako bylo tramské hnutí. „Mladý svět metaforicky řečeno, nehrozil pěstí, ale vyznačoval se spíše nadhledem a dával prostor i kritickým názorům – pochopitelně k nelibosti vedení KSČ,⁷⁰ uvedla Petra Konrádová v časopise Reflex.

Moderní přístup: Profil zpěváka Václava Neckáře.

Oblíbenost

Mladému světu rovněž zajistily ankety Zlatý slavík nebo Miss Československo a také hudební žebříček Dvanáct na houpačce. Mladý svět vycházel každý pátek, ale mnohdy mu chyběla přesně daná struktura, jednotný styl obálky, zpočátku také obsah.

⁶⁹ JIRÁK, Jan. PETR BEDNARČÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2. s. 1263.

⁷⁰ KORÁDOVÁ, Petra (2005): Mladý svět. In: Reflex, č. 30., roč. 16, s. 54.

4. Ladislav Smoljak, publicista

4.1. Žurnalistické počátky Ladislava Smoljaka v časopise Kultura

Nejstarší publicistické a obecně novinářské pokusy Ladislava Smoljaka jsou známé z časopisu Kultura, který vycházel v letech 1957 až 1962 s podtitulem Týdeník pro otázky kultury a umění. V tomto rozmezí existuje 23 příspěvků podepsaných jeho jménem.

Navzdory známé informaci nejsou všechny z nich filmové recenze. Nejstarší pochází z roku 1957 a jde o fejeton Kasimir. „Poslyšte, znáte tu pikantní historku o staříčkém Archimedovi? Představte si, že ten starý podivín sedí ve vaně, drbe si kartáčkem chlupaté nohy, cáká si mydlinky na vyhublá prsa a myslí si: ‚Tak si tady já, slavný Archimedes, hovím ve vaně, ponořen do kapaliny a nadlehčován silou.... ponořen do kapaliny a nadlehčován silou! - která se rovná... Panebože, že jsem na to nepřišel dřív!‘ A vyskočil z vody a rovnou na ulici. A běžel jen tak, docela nahatý a křičel: ‚Heureka!‘⁷¹ začíná fejeton.

Smoljak se v něm strefuje do lidské neochoty chápat, jak věci fungují a jak vznikly. „Naši milí a vážení hosté nám budou křivdit. My totiž vůbec nepřemýšlíme o tom, kde se tyto věci vzaly. My se totiž bojíme přemýšlet vůbec. Je to skoro jakýsi strach z jakéhokoli druhu mozkové námahy. Zvykáme si přijímat všechno hotové a v pilulkách. Ani žvýkat nemusíme,“⁷² kritizuje s tím, že je ostudou neznat to, co lidstvo samo stvořilo.

Druhý příspěvek přichází až v roce 1960 a opět nejde o recenzi, nýbrž sloupek o karlovarském filmovém festivalu. „Lázeňská promenáda mezi Park – Hotelem Moskva a Lázněmi III. měří zhruba jeden kilometr a v těchto dnech je na ni nastěhováno – střízlivě odhadnuto – třikrát více lidí, než činí obyvatelstvo Karlových Varů v dobách, kdy se tu jenom pijí léčivé vody a nekonají filmové festivaly. Mravenčí proud lidí, tekoucí oběma směry proti sobě, osmi až desetimetrové automobily, barevné osvětlené vodotrysky, filmaři a televizníci, novináři a sluchátka, festivalové deníky a francouzština a němčina a ruština a španělština a polština a angličtina, a pije se juice, pivo, vino a vodka,“⁷³ začíná Smoljak svůj text, kterým vysvětluje, že to vše je jen něco povrchního, jakési pozlátka. Podstatnější

---

⁷¹ Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění. Praha: Orbis, 16.5.1957, 1(20). s. 2. ISSN 0452-7984.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž. 21.7.1960, 4(29). s. [2].

jsou podle něj oku diváka nepřístupná vyjednávání mezi filmaři a společnostmi a další snahy, ze kterých skutečně něco vzejde.

Následuje zamyšlení Dítě a vlci, v němž Smoljak rozebírá fenomén vlčích dětí, který ho „vždycky podivuhodně dojímal“, ale dnes „už jen málokoho zajímá“.⁷⁴

Pokračuje dlouhé pásmo filmových recenzí, respektive recenzí televizních filmů. Ladislav Smoljak se totiž v této době v časopise Kultura věnuje takřka zásadně televizní tvorbě, což v této době byly často záznamy divadelních představení nebo adaptace pro televizi.

„Televize není film – říkávají s oblibou televizní pracovníci. Pokud tím chtějí naznačit určité odlišnosti ve způsobu práce, je toto tvrzení namístě. Méně potěšitelné už je, jestliže se tímto zjištěním demonstruje určité opovržení ke zkušenostem a výsledkům, které televiznímu umění nabízí film. Vztah televize a filmu je – zvláště v hraném žánru – mnohem těsnější, než bývá zvykem připouštět,“⁷⁵ míní Smoljak v úvodu recenze snímku Smrt si říká Engelchen.

Následují posudky na převedení operety Ostrov Tulipatan,⁷⁶ druhý díl filmu Rozrušená země či snímek Chléb a písně v režii Antonína Moskalyka.⁷⁷ Zajímavé je, že Smoljak ve svých recenzích málokdy haněl a téměř bezvýhradně chválil. „Inscenace vůbec patří k tomu nejlepšímu, co televize v poslední době vytvořila a nezůstává mnoho za velmi úspěšným provedením Šolochovovy Rozrušené země. Stalo se téměř zavedeným zvykem, že k významnému datu či období připravuje dramatické vysílání nejlepší pořady. Televize svěřila jejich nastudování osvědčeným pracovníkům, opatřila i štědré podmínky realizační. Ony provozní, stále se opakující patálie dnešního provizoria naší televize tu tak alespoň občas ustupují do pozadí. Bylo proto možno – vedle příležitostného hodnocení – zabývat se obecnější televizní problematikou poněkud širěji i s většími nároky,“⁷⁸ zní závěr jedné z recenzí.

Podobná je recenze filmu Karla Pecha Tajemná Zuzana: „Lze bez nadsázky říci, že Tajemná Zuzana zaujala v hraném programu opravdu místo výjimečné. Způsob, jakým

---

⁷⁴ Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění. Praha: Orbis, 15.9.1960, 4(37). s. [2]. ISSN 0452-7984

⁷⁵ Tamtéž. 22.9.1960, 4(38). s. 5.

⁷⁶ Tamtéž. 29.9.1960, 4(39). s. 5.

⁷⁷ Tamtéž. 26.1.1961, 5(4). s. [5].

⁷⁸ Tamtéž. 17.11.1960, 4(46). s. 4.

spojuje legraci s poezií, je právě oním humorem, který v zábavě (a nejen televizní) už dlouho postrádáme. A samozřejmost, s jakou její autoři povýšili televizní techniku na vyjadřovací prostředek, je činem, jehož význam nebude myslím omezen jen na úspěch jednoho jediného pořadu.“⁷⁹

V Kultuře Smoljak dále uveřejnil recenze snímků Sbohem, deštivé město v podání Evy Sadkové⁸⁰ či Paní Kalafová,⁸¹ výjimečně kritizoval Dlouhý podzimní den v režii Jaroslava Dudka,⁸² víceméně vyzdvihl televizní zpracování dramatu Fuente Ovejuna (Ovčí pramen)⁸³.

Smoljak také hodnotil pilotní díl seriálu Tři muži v chalupě (sic!), později známého jako Tři chlapi v chalupě, který se podle jeho soudu příliš nevyvedl. „Režisér i herci těžko hledali ve scénáři místa, jež by jim pomohla vytvořit osobité a pravdivé typy venkovských lidí. Lubomíra Lipského svedl tento nedostatek k vyslovenému figurkaření, i – jinak dobří – Jan Skopeček a Ladislav Trojan přeháněli leckde psychologické výhry v základě prostých a obyčejných situací. Charakter venkovského člověka zcela postrádala – ovšem už bez viny autora – příliš intelektuálně pojatá Boženka Anny Kyselkové,“⁸⁴ mínil.

Smoljak recenzoval i převedená díla Vladimíra Majakovského⁸⁵ či Maxima Gorkého⁸⁶, Muže s noži Heinricha Bölla⁸⁷, Smetanovu Prodanou nevěstu v televizi⁸⁸ nebo československý film Tomu věnec budiž dán⁸⁹.

Mezi odlišnými útvary lze ještě zmínit rozhovor s Jaromírem Průšou a Juliem Tschornem o vysílání inscenace Chytračky, opery Carla Orffa⁹⁰. Interview vedl také s Karlem Mikyskou o komentáři u televizních sportovních přenosů⁹¹.

---

⁷⁹ Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění. Praha: Orbis, 16.2.1961, 5(7). s. 5. ISSN 0452-7984.

⁸⁰ Tamtéž. 9.2.1961, 5(6). s. 4.

⁸¹ Tamtéž. 23.2.1961, 5(8). s. 4.

⁸² Tamtéž. 30.3.1961, 5(13). s. 5.

⁸³ Tamtéž. 20.4.1961, 5(16). s. [4].

⁸⁴ Tamtéž. 26.10.1961, 5(43). s. 5.

⁸⁵ Tamtéž. 21.12.1961, 5 (51–52). s. 5.

⁸⁶ Tamtéž. 1.11.1962, 6(44). s. 4.

⁸⁷ Tamtéž. 11.1.1962, 6(2). s. 5.

⁸⁸ Tamtéž. 30.11.1961, 5(48). s. 5.

⁸⁹ Tamtéž. 28.6.1962, 6(26). s. [5].

⁹⁰ Tamtéž. 13.10.1960, 4(41). s. [5].

⁹¹ Tamtéž. 15.3.1962, 6(11). s. [7].

Ladislav Smoljak se také zamýšlel nad úlohou humoru a smíchu v umění. „Pojetí smíchu není jen otázkou estetických měřítek, otázkou vkusu nebo nevkusu. Výchova k zdravému a niternějšímu vnímání ve světě humoru je zároveň výchovou k zdravým a niternějším vztahům mezi lidmi,“⁹² prohlašuje. Uveřejnil i glosu k programu oslav 9. května⁹³.

Ze světa filmu a televize vystoupí Smoljak jednou, a to, když zhodnotí tehdejší novinku divadla Semafor Jonáš a tingl tangl. „Představení, které kromě muzikantů S. Navrátila a J. Kysilky (a jedné chodící pohledné dívky), prakticky odehraje autorská dvojice, má pro budoucnost divadla zásadní význam. Suchý se Šlitrem v něm nejen osvědčili svoji soběstačnost, ale ukázali také, že mají dost sil, aby překonali krizi, do níž se soubor dostal. Do nové sezóny, kterou zahájí konečně už na svém novém jevišti v Loutce na Václavském náměstí, vstupují se všemi předpoklady dělat dobré, zábavné a společensky angažované divadlo,“⁹⁴ myslí si Smoljak.

4.2. Ladislav Smoljak v Mladém světě

Ladislav Smoljak působil v Mladém světě jako redaktor kulturní rubriky přibližně dva roky. V roce 1961 z této pozice odešel Arnošt Lustig, jehož v čísle 7 nahradil Jiří Černý. Toho pak kvůli branné povinnosti Černého nahradil čísle 42 právě Smoljak. Od čísla 28/1963 pak rubriku vede zase Černý společně se Smoljakem. Jeho jméno se naposledy v tiráži objevuje v čísle 43/1963.

V časopise Smoljak často plnil rutinní úkoly, jako byla správa nesignovaných pravidelných přehledů událostí nebo přispívání do rubriky Tržiště senzací. Pořizoval také rozhovory, upozorňoval na aktuální dění v kultuře a pro časopis psal i posudky na filmy. Občas napsal také komentář, fejeton, reportáž či zprávu, víceméně vždy se držel kultury. Detailněji jeho texty v Mladém světě rozebírám v následující kapitole.

---

⁹² Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění. Praha: Orbis, 26.11.1960, 4(47). s. [5]. ISSN 0452-7984.

⁹³ Tamtéž. 17.5.1962, 6(20). s. [4].

⁹⁴ Tamtéž., 26.7.1962, 6(30). s. 5.

nakladatelství Mladá fronta. Herečka v rozhovoru chválí výběr autorů, jako byli Jan Neruda, Ivan Olbracht, Karel Čapek, Vladislav Vančura, Alexandr Sergejevič Puškin, Nikolaj Vasiljevič Gogol nebo Lev Nikolajevič Tolstoj. Její nejoblíbenější knihou byla dle interview Vančurova Markéta Lazarová.⁹⁷

5.2. Rok 1961

Smoljak se zřejmě jako novinář a publicista osvědčil, protože v čísle 42/1961 se jeho jméno poprvé objevuje mezi redakčními kolegy v tiráži. První příspěvek má nicméně až v čísle 45. Jde o rozsáhlou reportáž o tehdy ne právě propagovaném trampském hnutí. Smoljak s trampy strávil den a popsal jejich zvyky, jací jsou a proč se k hnutí připojili.

Pointou je rozdíl mezi pravými trampy a jejich pouhými nápodobami, jimž autor říká „kovbojíčkové“. „Správný tramp nosí však starou vojenskou výstroj především proto, že si ji opatřil levně, že si šetří dobré šaty, že je pohodlná a účelná. Snad naše společnost je v tom i kus romantiky, ale nikdy ne ona provokativní okázalost, s jakou kovbojíčkové odívají své trásně a širáky. Kovbojíčkové nemají také onen dobrý vztah k přírodě, ani po ní dvakrát netouží. Chtějí prostě jen ‚vypadnout z dohledu‘. Chtějí si přihnout z láhve a užít se svými squaw. Chtějí se pobavit za cenu jakoukoli a na účet kohokoli,“⁹⁸ popisuje.

Reportáž o trampech měla ohlas. Do redakce dorazila řada dopisů, na které časopis v následujících číslech reagoval. Významná ale byla i proto, že Ladislava Smoljaka kvůli ní a potyčkám trampů s Veřejnou bezpečností popotahovaly úřady. Dle slov Zdeňka Svěráka ho „lapila StB“⁹⁹, syn David Smoljak poskytuje jiné vysvětlení. „Zaregistrovali to na ministerstvu vnitra a pozvali si ho na výslech. Tehdy to vypadalo, že se chtějí zabývat tím excesem obecně a požadují nějaké bližší vysvětlení, aby se sjednala náprava. Nebylo hned jasné, že si ho zvou na kobereček,“¹⁰⁰ vzpomíná.

V následujícím příspěvku recenzuje Smoljak tehdejší filmovou novinku Dvanáct rozhněvaných mužů. Snímek zhodnotí velice kladně, chválí režii, scénář i herecké výkony a zařadí jej k tomu nejlepšímu z tehdejší tvorby. „Dokonalá režie, vynikající herecké

---

⁹⁷ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 22.09.1961, 3(38). s. [14]. ISSN 0323-2042.

⁹⁸ Tamtéž. 11.11.1961, 3(45). s. [12-13].

⁹⁹ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

¹⁰⁰ Interview se Davidem SMOLJAKEM, senátorem a synem Ladislava Smoljaka. Praha 24. října 2022.

výkony (i neobyčejně zdařilé přetlumočení českými herci) a především skvělý, téměř bravurně napsaný scénář vytváří tu podívanou, která nedovolí divákovi vydechnout od prvního do posledního metru filmu,¹⁰¹ píše. Zajímavostí je, že nijak nezmíní Jiřího Voskovce, který ztvárnil jednoho z členů poroty.

Posledním textem Ladislava Smoljaka v roce 1961 byl záznam besedy s Vladimírem Dvořákem a Jiřím Maláskem o populární hudbě s názvem Písničky včerejší a zítřejší. V textu, který slouží jako předchůdce ankety Zlatý slavík respondenti společně s autorem rozebírají různé aspekty soudobé hudební tvorby, od veršů po znělost.

„Poznali jsme ten ohromný rozdíl (to říkal Jiří Malásek), když jsme pro letošního silvestra hledali nejúspěšnější písničky roku. Ještě před dvěma lety slyšel člověk všude, kam se podíval (Dvořák: Lépe – kam nastavil ucho), všechny ty ostrovy plných krás, tipitipitipsy, bambiny a dajány. Dnes je to především česká taneční písnička, která je v největší oblibě. A nás přirozeně těší, že jsou to téměř všechno písničky z naší televizní soutěže Písničky na zítřka. (Mladý svět si zjišťuje, že slovo naši se vztahuje na Jiřího Malásku – hudebního dramaturga televize, Vladimíra Dvořáka. Miloslava Ducháče a Karla Vlacha.),¹⁰² píše Smoljak.

Krátce lze pak shrnout, že Ladislav Smoljak roku 1961 v Mladém světě působil jen asi dva a půl měsíce, a neměl tak příliš času na své vlastní autorské výtvořky. Jeho reportáž o trampech je nicméně kvůli okolnostem známá dodnes. Už v tomto roce navíc můžeme vidět Smoljakovu zálibu v populární hudbě, zmíněná beseda totiž předcházela anketě Zlatý slavík.

5.3. Rok 1962

Následující rok Ladislav Smoljak publikoval v Mladém světě vůbec nejvíce textů za své zaměstnání, celkem 18. Několik z nich se věnuje filmu. Smoljak tu recenzuje jednak francouzský film Povídky o lásce¹⁰³, jednak polský film Matka Johana od Andělů. „Je to dílo, které potřebuje vnímavého a přemýšlivého diváka, schopného rozumět specifické řeči filmového umění. Diváka, který má cit pro jemný odstín myšlenky, pro náznak a podtext. Budete-li mít štěstí, že začátek nebude rušen pozdním příchodem návštěvníků, zaujme vás

¹⁰¹ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.12.1961, 3(48). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹⁰² Tamtéž. 15.12.1961, 3(50). s. [12].

¹⁰³ Tamtéž. 4(3). s. 13.

hned pod úvodními titulky sugestivní šepot modlitby a podivný předmět, ve kterém pojednou objevíte hlavu mnicha, ležícího nepohnutě na podlaze,¹⁰⁴ láká na druhý jmenovaný snímek Smoljak.

Dvakrát píše o filmech herce Jeana Maraise. V prvním příspěvku polemizuje s pisatelkou anonymního dopisu, která chválí jeho „krásu, dokonalost a ladnost pohybů“ a píše, že ji takové filmy jednoduše baví. Autor souhlasí s tím, že dílo nemá nudit. „Člověk se ovšem může bavit a vzrušovat ledasčím: například sbíráním známek, hrou v šachy nebo v karty. Působivost uměleckého díla je ovšem trochu jiná. Cenu filmu, knihy nebo divadla měříme především tím, do jaké míry nám umožňuje spolu prožívat lidské osudy. Je ovšem otázka, co který člověk spolu prožívat ochoten je a co ne...“¹⁰⁵ míní.

Na několika příkladech pak uvádí, proč i přes zdánlivou přitažlivost několik Maraisových filmů považuje za kýč. Ten se totiž podle něj člověku po letech vývoje už automaticky jeví jako půvabný, což Smoljak pokládá za špatné znamení. „Kdybych měl světu, jak ho líčí filmy s Jeanem Maraisem, uvěřit, byl bych neskonale sklíčený, neboť nejsem absolutním šlechtou, nezbývalo by mi než dát se na cestu podlé zločinnosti a mrzkého padoušství. Kýč, žel bohu, nemá pochopení pro mé lidské slabosti, kýč nemá ohled na složitosti tohoto světa, světa skutečných lidí, skutečných lásek, skutečných bolestí a skutečného štěstí,¹⁰⁶ myslí si.

O několik čísel dále pak Ladislav Smoljak odpovídá na čtenářské reakce a uvádí některá svá stanoviska na pravou míru. „Někteří četli však v našem článku i to, co tam napsáno nebylo. Postavili jsme proti falešnému hrdinství Hrbáče skutečné hrdinství chlapce z Balady proto, že nám pisatelka N. N. chtěla onen pocukrovaný a neparfémovaný svět vydávat jako normu pro naše jednání, že jím chtěla měřit skutečný život. S tím jsme nemohli souhlasit. Nikde jsme však nesrovnávali mechanicky historii se současností, nikde jsme nezesměšňovali dobové kostýmy a zvyky, jak se někteří domnívali. Šlo přece o uměleckou pravdu, která je obsažena hluboko v díle, v příběhu, charakterech a situacích, a ne o povrchní znaky, jakými jsou kostýmy či rekvizity. A už docela vůbec nešlo o to, abychom na příkladě jednoho nad průměrného filmu sovětského a jednoho podprůměrného

---

¹⁰⁴ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 9.2.1962, 4(6). s. [1].

¹⁰⁵ Tamtéž. 17.8.1962, 4(33). s. 12.

¹⁰⁶ Tamtéž. ISSN 0323-2042.

filmu francouzského srovnávali umění socialistické se západním tak nezapní přece nejsme a ani nepotřebujeme být,¹⁰⁷ argumentuje v odpovědi.

Další skupinu tvoří rozhovory. Nejvýznamnější pořídil Ladislav Smoljak s Janem Werichem, hovořili o významu mladých divadelních souborů a důležitosti humoru. „Mladá divadla na tom budou vždycky asi stejně. Nejsnazší je dělat první hru. Protože to všechno, co ten jeden nebo ta skupina mají v hlavě – řekněme za těch dvacet let, co jsou na světě – to všechno tam do toho frknou. Obvyčejně mívají úspěch. Horší je to potom. Protože na tu hromadu dali všechno; a teď si řeknou, jako jsme si řekli s Voskovcem: objevili jsme svět, napsali jsme Vest Pocket Revue, no to je strašně jednoduché: napíšeme Smoking revue. A to byl tedy, jak se říká průšvih,¹⁰⁸ vzpomíná Werich.

Mladé soubory mají podle něj často úspěch tím, že zesměšňují něco starého, nesmí ale jít o pouhou nápodobu, musí jít o parodii inteligentnější, než je originál, myslí si Werich. „Víte, ona bitva s lidskou hloupostí se nedá vyhrát. Ale nedá se také z té bitvy utéct. Protože to by blbost zaplavila svět,¹⁰⁹ končí dramatik.

5.3.1. Cenzura

V souvislosti s osobami Jana Wericha a Jiřího Voskovce je vhodné zmínit dobovou cenzuru. Ta totiž v některých případech spojených s nimi zasáhla a obecně v této době dohlížela na to, co se otiskovalo.

Dozor nad trhem obstarávala Hlavní správa tiskového dohledu (HSTD), která vznikla už v roce 1953. Cenzura byla preventivní.

V případě Mladého světa zasáhla u čísla 16/1962, když si vynutila výměnu fotografie na titulní straně. Podle Smoljakova návrhu měl u příležitosti výročí hry Vest Pocket Revue uvítat čtenáře portrét Voskovce s Werichem a úryvek z dramatu Kat a blázen: „No, něco na tom muselo být, když lidi dodnes říkají: tohle za Rakouska nebývalo,

---

¹⁰⁷ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 19.10.1962, 4(42). s. 11. ISSN 0323-2042.

¹⁰⁸ Tamtéž. 20.4.1962, 4(16). s. 6-7.

¹⁰⁹ Tamtéž.

za Rakouska říkali, tohle za Marie Terezie nebyvalo a za Marie Terezie říkali, tohle za Josefa II. nebyvalo... Za Josefa II.? Já nevím, co bylo předtím...“¹¹⁰

Cenzori portrét na titulní straně nepovolili a namísto něj otiskli fotografii Jurije Gagarina, škrtat chtěli také v textu, to však bylo „z technických důvodů“¹¹¹ v tiskárně složité zařídit. Některé již vytištěné výtisky s první verzí obálky zůstaly takzvaně ve stoupě

Werich s Voskovcem se na obálku Mladého světa dostali oficiálně až v roce 1968.

a Smoljakovi se jich několik podařilo získat. Zanesl je posléze k Werichovi, který jeden odeslal Voskovcovi do USA.¹¹²

„Představil jsem si cenzora, jak se tak na ty tisíce Voskovců a Werichů – lezoucích ze stroje – dívá a dívá a už snad po tisíckrát čte: ‚Jak to bude muset bejt špatný, abychom mohli říkat, až budeme starý...‘ jak se mu najednou prsk! rozsvítí v hlavě, že vlastně dneska, v epoše dovršujícího se socialismu, je to tak špatné, že bychom to mohli říkat. Přišli jsme pak ještě na tři způsoby, jak

by se dal text na obálce vysvětlit. I dnes musíme upřímně přiznat, že jsme

tehdy žádnou škodolibost nezamýšleli... Povolnější než my, novináři, nám pak důrazně vysvětlili, že nejen titul, ale i zadní strana a prostřední strana, a vůbec celé číslo je závadné,¹¹³ vzpomínal na to posléze Smoljak. S povolením úřadů se podařilo Wericha s Voskovcem na titulní obálku umístit až o něco později.

„V té době se výrazně rozlišovalo mezi Werichem a Voskovcem: oba se zasloužili o rozvoj levicového myšlení a kultury, ale zatímco Voskovec emigroval, Werich

¹¹⁰ HUCKOVÁ, Barbara. *Obrazový časopis Mladý svět 1959-70*. Zlín, 2018. disertační práce (Ph.D.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací. s. 71.

¹¹¹ Tamtéž. s. 72.

¹¹² Tamtéž. s. 71.

¹¹³ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 09.08.1968, 10(32). s. 5. ISSN 0323-2042.

zůstal doma. To, že se k němu Werich veřejně v rozhovoru přihlásil, bylo odvážné,¹¹⁴ popisoval tehdejší dobu Smoljak.

Fungování cenzury na přelomu 50. a 60. let výstižně ilustroval Jan Novák ve svém životopisu Milana Kundery. Novák líčí situaci, v níž se redaktor Svobodného slova v roce 1958 pokusil zprávu o dopravních nehodách v Praze opatřit titulkem „Městem kráčela smrt“. Bdělý dohled mu nicméně titulek opravil na „Smutná statistika“¹¹⁵. „Dozor však smutnou statistiku alespoň povolil, v Číslech do kapsy nesměli autoři prozradit ani počet loňských sebevražd, ani počet loňských potratů. Cenzoři bděli i nad ‚nevhodnými souvislostmi‘, jako když se v Zemědělských novinách pod dva obrázky, znázorňující nakladače mrvy a odvoz kompostu, chystali zalomit titulek ‚N. S. Chruščov uvítán v NDR‘,¹¹⁶ píše autor.

V jiných případech HSTD nicméně skutečně zakázala vydání povídek Bohumila Hrabala, protože „některé části knihy jsou zcela nevhodné, např. o cikánce, která se jde vyspat s člověkem, kterého poprvé vidí apod“¹¹⁷. Cenzura hlídala ledasco – repliky v estrádách, telefonní seznamy, nápisy na pohlednicích nebo tajenky křížovek.¹¹⁸

Karel Hvizďala popsal i mechanismus cenzorské práce. „Tiskli jsme v tiskárně na Smíchově a kdo měl službu, chodil na korektury. Každý obtah stránky musel podepsat a donést do cenzorské kanceláře, která měla různé stupně. Bylo to takové okénko a skrz něj ani člověk neviděl cenzorům do očí. Buď na to dali razítko, nebo něco škrtli, nebo škrtli třeba celou stranu. Mně se to myslím stalo jednou. Jak se situace v 60. letech uvolňovala, došlo k tomu, že už jsme přes okénko navázali oční kontakt a okolo roku 1968 už byli na naší straně. Trvalo to ale jen krátce,”¹¹⁹ vzpomínal.

---

¹¹⁴ SMOLJAK, Ladislav. Mým divákům: rozhovor s Ladislavem Smoljakem. Praha: Paseka, 2010. ISBN 978-80-7432-078-1. s. 47-48.

¹¹⁵ NOVÁK, Jan. Kundera: český život a doba. Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3215-1. s. 381.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Tamtéž. s. 382.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Interview se Karlem HVÍŽĐALOU, novinářem a publicistou. Praha 19. října 2022.

Smoljak také vedl rozhovory s autory, jimiž Mladý svět otiskoval jejich příběhy na pokračování. V roce 1962 uveřejnil takové rozhovory dva – jeden s Danielle Duškovou, které v časopise vycházela novela Neobyčejná třída, druhý pak s autorem detektivního příběhu Beraní dvůr Emilem Vachkem. „Beraní dvůr vznikl vlastně na popud televize. Zde se totiž před časem rozhodli, že uskuteční zajímavý cyklus detektivních příběhů: vezmou fakta a okolnosti nějakého skutečného kriminálního případu a nechají na tomto základě vypracovat dva spisovatele dvě samostatné rekonstrukce. Nakonec divákům předvedou, jak se všechno doopravdy událo,“¹²⁰ vysvětluje Emil Vachek prostřednictvím Smoljaka vznik svého příběhu.

Interview pořídil i s dramaturgyní Dagmar Novotnou o novém soutěžním seriálu v televizi. Vedl rovněž besedu o Soutěžích tvořivosti mládeže (STM). „Když jsme připravovali předběžně otázky, žasla jsem. Není snad u nás v republice místo, kde by se něco v historii nestalo, kde se něco důležitého neděje nebo kde se třeba něco velkého nestaví. To, co jsme se třeba učili ve škole o naší zemi, o její současné i minulé velikosti a co člověk přijímá jen jaksi abstraktně, to převedeno do řeči tisíce konkrétních zpráv a údajů člověka teprve doopravdy přesvědčí a nadchne. Myslím si, že tyhle soutěžní seriály mají právě v naší společnosti funkci, kterou jim třeba v Americe nebo ve Francii nikdy nemohou dát,“¹²¹ vypráví v tom prvním Novotná o kvízových pořadech.

Další skupinu tvoří příspěvky zpravodajského typu. Řadím sem především informace o proběhlých akcích, třebaže lehce komentované. Mladý svět má většinu textů autorských, toto rozdělení proto slouží v první řadě pro zpřehlednění Smoljakovy tvorby.

Takovým textem je zpráva o školní besedě se spisovatelkou Marií Majerovou v Českém brodě, kde nastudovali dramatizaci spisovatelčina románu Robinsonka. „Marie Majerová sedí, pije kávu a usmívá se. Co ji přivedlo sem, do neútné tělocvičny mezi čtrnácti až šestnáctiletá děvčata a chlapce (právě v době, kdy se všude chystají oslavit její narozeniny, kdy se hrnou pozvání ze všech stran)?“¹²² táže se Smoljak.

---

¹²⁰ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 20.7.1962, 4(29). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹²¹ Tamtéž. 2.3.1962, 4(9). s. 12.

¹²² Tamtéž. 2.2.1962, 4(5). s. 12.

V následujících číslech potom podává zprávu o 6. ročníku festivalu Šrámkův Písek¹²³ nebo čtenářům představuje tehdejší novinky divadla Semafor (Šest žen Jindřicha VIII. a Jonáš a tingltangl), které Smoljak rovněž hodnotí.

„Suchý se Šlitem tu vyprávějí o starých kabaretech, music-hallech a tingltanglech, o písničkách, šansonech a kupletech, o komicích (symbolizuje je Jonáš), kteří dovedli bavit i říci své slovo k tomu, co se ve světě děje. A člověk cítí, jak je jim to všechno blízké, jak to mají rádi (vždyť sami před pěti lety podobně v Redutě začínali) a jak dovedou touhle formou říkat věci daleko závažnější, než se jim to dařilo v kterékoli inscenaci předchozí,“¹²⁴ recenzuje Smoljak druhý zmíněný kabaret.

Divadlo Semafor a jeho představitelé patřili k největším zálibám Ladislava Smoljaka. Často o nich psal i v Mladém světě, objevili se v textech o hudbě i divadle, a dokonce se na skladby Semaforu ptal i trampů ve své reportáži.

„Tím byl v 60. letech úplně uhranutý. Až to bylo protivné. Když jsme chtěli na společné chalupě u táboráku zpívat Už mně koně vyvádějí nebo jinou lidovou, tak on že ne. Frázoval to jako Jiří Suchý, a dokonce se vyjádřil, že by jím chtěl být. Ta jeho láska k Semaforu vedla až k tomu, že nechtěl zakládat nové divadlo. ‚Je tady Semafor, tak co dalšího,‘ říkal,“¹²⁵ vzpomíná na Smoljakovo očarování Semaforem Zdeněk Svěrák.

V roce 1962 Ladislav Smoljak také do Mladého světa přispěl několika názorovými texty. Výstavu soudobé keramiky v Parku kultury a oddechu Julia Fučíka v čísle 25/1962 využil k polemice nad tím, proč by měla být umělecká díla jen užitečná. „Máte-li však cit pro výtvarnou krásu věcí a budete-li se nezaujatě dívat, brzy si přestanete tyto otázky klást. Vždyť strom, potok, květina a příroda vůbec jsou krásné samy o sobě, a ne proto, že se něčemu podobají nebo že dávají užitek. Proč by tedy člověk měl vytvářet věci jen k nápodobě nebo k holému užitku? Proč by nemohl tvořit také pro pouhé uspokojení a radost z tvorby, proč by nemohl vymýšlet, snít a hrát si?“¹²⁶ táže se.

Poměrně pozoruhodný je také medailon americké herečky Marilyn Monroe, která několik týdnů před vydáním čísla 35/1962 zemřela. Autor zde sestavuje bohatý, ale

---

¹²³ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 13.7.1962, 4(28). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹²⁴ Tamtéž. 3.8.1962, 4(31). s. 12.

¹²⁵ Interview se Zdeňkem SVĚŘÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

¹²⁶ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 22.6.1962, 4(25). s. 12. ISSN 0323-2042.

kompaktní životopis, v němž klade důraz na hereččin nelehký osud. „Co zbývá dodat? Marilyn Monroe vydělala za dvanáct let filmovým společnostem 200 milionů dolarů. Bylo jí 36 let, když zemřela. Ve svém posledním interview pro noviny řekla: ‚Pro mne je sláva jen dočasným a částečným štěstím, dobrým tak pro opuštěné dítě – a já jsem takovým dítětem byla. Ale ze slávy se nesmí stát každodenní potrava; nedovolí vám plně žít. Za hřeje vám trochu srdce, ale je to teplo, které dlouho nevydrží...‘ Podivuhodně znějí tato slova, po myslíte-li na poslední scénu drama tu, v níž dva zaměstnanci márnice vynášejí mrtvé tělo – včera ještě předmět davového zbožňování – zavázané do uzle nebesky modré pokrývky, tělo, o které se v prvních dnech po sebevraždě nikdo blízký nehlásil...“¹²⁷ uzavírá Smoljak.

Ten uveřejnil i krátký komentář o významu Klubu přátel poezie,¹²⁸ o číslo později pak zase komentář o tvořivosti v amatérském filmu. „Přišel jsem do promítacího sálu, právě ve chvíli, kdy v reproduktoru zaskřípaly brzdy, zazněl třeskot skla a na plátně se objevila bezvládná hlava mladého muže na volantu automobilu. V dalším záběru operační sál, bílé cyklisty, dlaždice, bílé pláště, bílá pokrývka na nehybné postavě. Chirurg usilovně pracuje, přístroj s umělým dýcháním se monotónně pohybuje sem a tam. Velký detail předloktí, do něhož je pomalu a zřetelně zabodávána jehla injekční stříkačky. Sál unisono zasténal,“¹²⁹ líčí autor. Na podobných scénách, jako je tato, pak dokládá nedostatek invence autorů a volá po větší tvořivosti.

V čísle 43/1962 pak Ladislav Smoljak píše o soudobé hudbě, jejím obsahu, ale také způsobu, jakým je podávána. Jmenuje řadu tehdejších populárních souborů a zpěváků či zpěvaček a hodnotí jejich projev a gesta. Podle jeho soudu až příliš často takzvané vítězí forma nad obsahem. „Stane-li se hezký muž či žena u mikrofonu naším oblíbencem, pak jim už odpustíme docela všechno: prázdnou machu, nafoukanost, producírování, ješitnost i neumění. Vedeme tak naše miláčky k nenápadnému, ale jistému zániku. A sami si počínáme jako ten nejhloupější zákazník: přicházíme do obchodu a nežádáme to nejlepší zboží,“¹³⁰ zakončuje Smoljak.

---

¹²⁷ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 31.8.1962, 4(35). s. 11. ISSN 0323-2042.

¹²⁸ Tamtéž. 5.10.1962, 4(40). s. 12.

¹²⁹ Tamtéž. 12.10.1962, 4(41). s. 2.

¹³⁰ Tamtéž. 26.10.1962, 4(43). s. 12.

V posledním příspěvku roku pak uveřejňuje svůj první klasický publicistický útvar – fejeton. „Pan někdo a pan nikdo“ rozebírá, jak snadné je jen slovy a pózou ze sebe udělat kohosi důležitého. Ladislav Smoljak tu také kritizuje poměrně typický domácí nešvar a sice posedlost akademickými tituly jen pro tituly. „Z toho ovšem neplyne, že bychom se neměli stávat doktory, inženýry, techniky a akademiky, lidmi kvalifikovanými a vzdělanými. Měli bychom se však jimi stávat proto, abychom víc znali a dovedli, abychom byli společnosti více platni, a ne proto, že to při před stavování ach tak hezky zní,“¹³¹ nabádá.

Lze tak konstatovat, že Ladislav Smoljak sice neměl roku 1962 text v každém čísle Mladého světa, byl ale o poznání aktivnější než o rok dříve. Jeho příspěvky mnohdy vyvolávaly ohlas. Za zásadní pokládám rozhovor s Janem Werichem, který je nejen vydařený, ale šlo na něm také vhodně ilustrovat zásahy cenzorů. Dopisy do redakce chodily rovněž po Smoljakově kritice hereckých výkonů Jeana Maraise.

Občasnou rutinu práce redaktora ukazují rozhovory s autory příběhů na pokračování nebo zprávy o kulturních událostech. Smoljak také uveřejnil několik filmových recenzí, psal o hudbě i divadle.

Vidíme také více z Ladislava Smoljaka, publicisty a autora umělečtějších textů, ať už jde o jeho fejeton, nebo komentáře.

5.4. Rok 1963

V roce 1963 Ladislav Smoljak v Mladém světě uveřejnil 13 příspěvků, tedy o něco méně než v roce předešlém. Je to nicméně dáno tím, že zhruba od poloviny roku kulturní rubriku vede společně s Jiřím Černým, jemuž skončila branná povinnost, a asi dva měsíce před koncem roku oficiálně odchází z pozice redaktora.

Hned v prvním čísle Smoljak obsáhle píše o nové dramatisaci románu Karla Čapka Válka s Mloky, kterou pro vinohradské divadlo upravil Pavel Kohout. „Jedna náhodně zaslechnutá věta, že ve vinohradském Divadle čs, armády dělají Kohoutovu dramatisaci Války s Mloky, jedna návštěva zkoušky a jedno letmé zalistování divadelním textem, který

---

¹³¹ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 24.11.1962, 4(47). s. 2. ISSN 0323-2042.

mi na dvacet minut zapůjčil při zkoušce autor, to stačilo, abych v chystané inscenaci vytušil divadlo, jehož lednová premiéra rozhodně nepropluje jen tak tiše novoroční sezónou,¹³² píše v prvním čísle roku 1963 autor.

Ladislav Smoljak představuje nastudování čtenářům a tlumočí Kohoutův náhled na věc v krátkém doprovodném textu. Nechybí několik snímků z jeviště. Hru také rovnou recenzuje a vyslovuje jí pochvalu.

„Pavel Kohout se v *Cestě kolem světa* inspiroval na Planchonových Třech mušketýrech. *Válka s Mloky* je ovšem daleko vážnější záležitost než nenáročná fantazie Verneova. Jak myšlenkově, tak v technice dramatu. Jde tu o jakési syntetické divadlo, tedy divadlo, které používá velké množství různých vyjadřovacích prostředků – hudbu, zpěv, film, dramatický dialog, epickou zkratku i některé zmodernizované postupy antického divadla. Není to pro realizaci zrovna lehké. Téměř každá scéna je jiná. Někde je to spíš legrace, jinde satira; někde stojí účinek na situaci, jinde na filosofické větě; některé pasáže pobaví a při jiných vám jde mráz po zádech. A přitom musíme při vši různorodosti prostředků mít ke všemu jeden inscenační klíč,¹³³ shrnuje.

V samostatné pasáži pak porovnává dramaturgizaci Pavla Kohouta s originálem. Smoljak dochází k tomu, že Čapkova *Válka s Mloky* dokáže obstát i desítky let po vydání, Kohout ji nicméně dokázal pro divadlo dostatečně dobře aktualizovat tak, že nepojednává jen o rozmáhajícím se nacismu, ale o obecně o jakési moci, která se lidstvu vymkla z rukou. Tím zřejmě odkazuje na tehdy probíhající studenou válku.

„Kohout neříká divákovi jen: pozor, kdesi tamhle vzniká jakési nebezpečí a kdyby... Ne. *Válka s Mloky* se odehrává teď. Není žádné ‚kdyby‘. My jsme tu válku prohráli, je to naše vina a život každého z nás je zpečetěn – tak je to ovšem na jevišti. Ale právě tím, že na jevišti je to už bez toho ‚kdyby‘, tím naléhavější je výzva publiku, nám všem, kteří to ‚kdyby‘ ještě máme,¹³⁴ píše.

Ke Kohoutově *Válce s Mloky* se pak Ladislav Smoljak vrací ještě o několik čísel později, když zve čtenáře na představení. „Velké podobnoství našeho složitého a rozporů plného světa rozhodně stojí za shlédnutí nejen pražským divákům. Tím spíše, že inscenace

---

¹³² Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 04.01.1963, 5(1). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Tamtéž. 04.01.1963, 5(1). s. 12.

– a to se na premiéře pozná – půjde s přibývajícými reprízami nepochybně výš,¹³⁵ je si jistý.

V mnohých příspěvcích se také Ladislav Smoljak věnuje filmu. Rozebírá kupříkladu deset nejlepších snímků, které v roce 1962 vyšly v československých kinech. Jde o Sladký život Federica Felliniho, ale i filmy režisérů Kanetóa Šindóa, Ernanna Olmiho, Buñuelovu Viridianu, Henriho Colpiho či sovětské autory. Z tuzemských tvůrců jmenuje Smoljak Karla Kachyňu a Barona Prášila Karla Zemana.¹³⁶

Krátce zrecenzoval také western *V pravé poledne*. Film s Garym Cooperem a Grace Kellyovou vyzdvihuje jako „dokonalou šachovou partii“¹³⁷. Filmové řemeslo rozebírá také příspěvek o snímcích režisérky Věry Chytilové *Strop a Pytel blech*. Oba patří do *Nové vlny* českého a československého filmu. Ve *Stropu* se objevuje autorčin typický důraz na postavení ženy ve společnosti. Nejedná se však o feministický postoj, v příběhu manekýnky, která opustila studia a teď se v životě hledá, reflektuje spíš hledání jedinečné ženské identity ve světě.

V *Pytli blech* lze vyzorovat jistou paralelu k Formanovým *Láskám jedné plavovlásky*. Mladé dělnice v textilní továrně se zde setkávají s nepochopením svých mistrů i vychovatelek, jejich touhy a sny jsou svazovány pravidly závodu. Je to však onen dospělý, který tento řád stvořil, kdo není schopen mimo regule zaujmout vlastní, dospělé stanovisko k životním problémům.

„Setkání s těmito filmy je velkým diváckým zážitkem. Nevzpomínám si, že bych byl v uplynulých letech viděl tak pravdivý a umělecky přesvědčivý film o problémech mladého člověka. A není náhoda, že tato díla vznikla jako součást toho proudu světové kinematografie, který se snaží co nejuvěrněji, autenticky a dokumentárně podat obraz současného života a současné společnosti,“¹³⁸ hodnotí Smoljak.

Ten v obou případech vyzdvihuje režisérčino nadání pro dokumentární zachycení reality. „Když byl *Pytel blech* promítán v místě svého vzniku, vyvolal dosti ostrou diskusi. Děvčata z internátu, vychovatelky i pracovníci továrny, všichni, kteří v prostředí, o němž

---

¹³⁵ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.1963, 5(4). s. 3. ISSN 0323-2042.

¹³⁶ Tamtéž. 22.02.1963, 5(8). s. 3.

¹³⁷ Tamtéž. 15.03.1963, 5(11). s. 12.

¹³⁸ Tamtéž. 22.03.1963, 5(12). s. 12-13.

film hovoří, opravdu žili, ti shodně potvrzovali jeho pravdivost. Vyskytly se však i hlasy činitelů výše postavených (alespoň na takové výši, že je mnohá děvčata ačkoli šlo o jejich představené – osobně neznala), kteří s nevývratnou jistotou prohlašovali, že naše mládež je taková a ne onaká, že naše mládež přece nemluví vulgárně, že nelze o naší mládeži atd. A že se postarají, aby film Pytel blech nespátřil nikdy plátna našich biografů. Je potěšujícím dokladem politické atmosféry u nás, že jej na plátnech biografů právě vidíme,¹³⁹ píše.

Další soubor Smoljakových příspěvků do Mladého světa v roce 1963 lze nazvat jako rutinní, respektive servisní.

Jde totiž především o texty povinné, jakým je například rozhovor s Vlastimilem Šubrtem, autorem novely Nedůvěra, kterou Mladý svět vydával na pokračování.¹⁴⁰ O něco živější je upozornění na to, že zanikají časopisy Kultura a Tvorba, namísto nichž bude vycházet nová Kulturní tvorba. „Má 16 stran, formát Večerní Prahy a za těch 1,20 Kčs jeho ceny je v něm čtení opravdu dost. Grafickou úpravu přejala redakce (spolu s grafikem Antonínem Kodedou) z Kultury, což je vskutku dobře, neboť to byly na pohled nejpěknější noviny u nás. Obsahově spojuje přednosti dřívějších časopisů: žurnalistiku výjimečné literární úrovně, jakou měla Kultura, i širší tematiku populárnějšího zaměření, jak jsme ji znali z Tvorby,¹⁴¹ popisuje Ladislav Smoljak. Zajímavé je, že právě do časopisu Kultura Smoljak poprvé přispíval svými filmovými recenzemi a dalšími útvary, jak rozebírám v jedné z předešlých kapitol.

Následuje reportáž z výstavy výtvarného umění v Tušimicích, v níž se objevuje místní umělkyně Růžena Tikvová,¹⁴² a zpráva o besedě Mladého světa a kulturním vystoupení v Litvínově.¹⁴³ Méně autorské texty potom uzavírá zpráva o 7. ročníku festivalu Wolkrův Prostějov¹⁴⁴ a zpráva o nových pravidlech Soutěže tvořivosti mládeže (STM).

Smoljak tak někdy musel psát i následující řádky: „Když jsme loni psali o novém soutěžním řádu STM, vyslovili jsme názor, že další ročníky soutěže půjdou pravděpodobně ještě dále od kampaňovitosti k soustavné celoroční práci. Tato předpověď, jež se zdála tehdy diskusní, utvrzuje se nyní v Zásadách Soutěže tvořivosti mládeže a pracujících

---

¹³⁹ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 22.03.1963, 5(12). s. 12-13. ISSN 0323-2042.

¹⁴⁰ Tamtéž. 11.01.1963, 5(2). s. 12.

¹⁴¹ Tamtéž. 18.01.1963, 5(3). s. 3.

¹⁴² Tamtéž. 18.01.1963, 5(3). s. 12-13.

¹⁴³ Tamtéž. 15.02.1963, 5(7). s. 3.

¹⁴⁴ Tamtéž. 19.07.1963, 5(29). s. 13.

STMP 1963–1964. STMP má nyní probíhat bez jakéhokoli časového omezení po celý rok jako součást politickovýchovné a kulturní činnosti ČSM, ROH, NV, škol a dalších organizací. Zásady zdůrazňují, že okresní, krajské i ústřední akce STMP nemají nahradit vlastní činnost organizací ani soustavnou metodickou pomoc souborům, ale mají se stát pouze jednou z forem této práce. Ústřední přehlídky STMP budou v roce 1964 uspořádány v těchto oborech: moderní scénický tanec, malé jevištní formy, umělecký přednes, ochotnické divadlo, amatérský film a fotografie a dětská umělecká tvořivost.¹⁴⁵

Ladislav Smoljak v tomto roce také napsal fejeton Traviči, kvůli němuž si ho opět začaly všimnout úřady. „Představuji si někdy, jak by se lidé asi chovali, kdyby je tu a tam někdo na rohu chytil, zkroutil jim zápěstí, přitiskl je ke zdi, zabodl jim injekční stříkačku mezi čtvrté a páté žebro a vstříkl do nich sérum, jež by mělo jeden podivuhodný účinek: umíralo by se po něm o pět deset let dřív, než příroda člověku vyměřila. Jsem přesvědčen, že by takové traviče stihl hrozný trest. A tam, kde by nezasáhl dosti tvrdě zákon, snad by je lidé sami lynčovali,¹⁴⁶ líčí Smoljak.

V jeho pojetí jsou traviči, „které zákon netrestá“, pořadatelé a účastníci zbytečných schůzí, kde se ztrácí čas. „Říkává se, že některé schůze jsou zbytečné. Říkává se dokonce, že by se zbytečné schůze neměly snad ani pořádat. Je však vůbec možno nepořádat zbytečné schůze? Vždyť kdyby se všechny ty některé zbytečné schůze zrušily, zjistilo by se náhle, že je neuvěřitelně mnoho lidí bez zaměstnání,¹⁴⁷ strefuje do jednoho z nešvarů minulého režimu.

Lidi zodpovědné za schůzování ale nelze propustit, protože nic jiného neumí a každou skutečnou práci by jen pokazili, míní autor. „Stačí, vezmeme-li jim jen jejich ampulky s jedovatým sérem. Zřídme pro ně izolované útulky a domovy jako pro důchodce. Necht' se navzájem radí, proškolují a usnávají. Necht' diskutují, hovoří a hlasují. Necht' nejsou traviči; necht' si na traviče jenom hrají. Nějakou tu korunu na ně ze své kapsy ještě obětujeme. Vždyť si tu zatím bez zbytečných porad, schůzí a školení můžeme vybudovat komunismus,¹⁴⁸ zakončuje.

---

¹⁴⁵ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 06.09.1963, 5(36). s. 3. ISSN 0323-2042.

¹⁴⁶ Tamtéž. 01.03.1963, 5(9). s. 7.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

Mladý svět tak znovu popudil režim, tentokrát fejetonem. „Byl o lidech, kteří nás nutí chodit na zbytečné formální schůze a marnit čas, který bychom mohli zužitkovat jinak. Odtajnil jsem tam například známou věc, a sice, že během schůze občas zazvoní o podlahu pletací jehlice – redaktorky tehdy na schůzích často pletly. Byl z toho průšvih. Dokonce to chvíli vypadalo, že se rozežene celá redakce,“¹⁴⁹ vzpomínal na to později Ladislav Smoljak.

Ten konflikt později podával tak, že po něm už nebyl zájem, aby do časopisu dále přispíval, to nicméně není úplně přesné.

Posledním nezmíněným textem z jeho působení v redakci je první ročník ankety Písničky, zpěváci, čtenáři, kterou doprovází beseda o soudobé hudbě. O rok později se anketa už bude jmenovat Zlatý slavík.

5.4.1. Anketa Zlatý slavík

Z analyzovaných textů je patrné, že Ladislav Smoljak se hudbou zabýval dlouhodobě a s chutí. Psal o kvalitě skladeb i podání zpěváků a zasloužil se o prosazení hudebních témat i v časopise.

„Mladí lidé tehdy prahli po článcích o hudbě, jenže o zpěvácích my jsme skoro nesměli psát, navíc na kulturu připadala v Mladém světě jen jedna stránka. Když jsme uveřejnili nějaký sloupek třeba o Matuškově – toho lidi zbožňovali – tak jsme tam dali jeho fotku, ale z opatrnosti byla jen malinká. A ještě nám to vyčítali: jak to, že dovedeme tak atraktivně napsat o nějakém Matuškově, a ne o stachanovci, co támhle ve fabrice překročil plán? Čím to, že o jednom napíšeme naschvál tak, že to lidi zajímá, zatímco druhý zájem lidí nevzbudí? Že to lidi nezají má už z principu, jim asi nedošlo,“¹⁵⁰ glosoval pak po letech.

Mladý svět tehdy přišel s nápadem prosadit více hudebních témat a žánrů jako rokenrol nebo bigbít prostřednictvím divadla Semafor. „A když v redakci nebyli proti,

---

¹⁴⁹ SMOLJAK, Ladislav. Mým divákům: rozhovor s Ladislavem Smoljakem. Praha: Paseka, 2010. ISBN 978-80-7432-078-1. s. 47-48.

¹⁵⁰ Tamtéž. s. 46.

přitlačil jsem a zmínil, že v za hraničí mají žebříčky – top ten – a že bychom měli mít žebříček vlastní, český. Kupodivu se to v redakci ujalo,¹⁵¹ doplňuje pak Smoljak.

Ke konci roku 1962 tak poprvé časopis na svých stránkách oznamuje anketu Písničky, zpěváci, čtenáři. Název Zlatý slavík vymyslel až o něco později šéfredaktor časopisu Josef Holler, v úvahu připadalo také jméno Zlaté hrdlo.¹⁵²

V čísle 5/1963 si tak na stranách 11 a 12 čtenáři poprvé mohli prohlédnout výsledky ankety o nejoblíbenějšího zpěváka a nejoblíbenější píseň. Do redakce dorazilo 794 dopisů. Vyhrál Waldemar Matuška před druhou Yvettou Simonovou a třetí Evou Pilarovou a píseň Suchého a Šlitra Ach, ta láska nebeská. Na druhé příčce se umístila Dříve než na louce Vomáčky a Šaška a na třetí Píseň pro Zuzanu, opět Suchého a Šlitra.

Mladý svět také na toto téma vedl besedu s básníky Josefem Bruknerem a Miroslavem Holubem a dále s Vladimírem Dvořákem. Časopis reprezentovali Antonín Jelínek a právě Ladislav Smoljak, který besedu zaznamenal.¹⁵³

„Myslím, že tahle anketa je dosti objektivním obrazem názoru mladého publika. Do literárních anket nebo do anket o poezii piší obvykle lidé už jistým způsobem zatížení, nebo řekněme to libozvučněji, vyhranění. Jde-li ovšem o taneční hudbu, pak je účast nesporně širší a čtenář určitě ‚normálnější...‘,¹⁵⁴ nechává Smoljak promluvit Miroslava Holuba hned v úvodu.

„Nám už nyní zbývá udělat poslední tečku za prvním ročníkem ankety o nejoblíbenější písničku a zpěváka. Pořadí v anketě nemůžeme samozřejmě chápat jako žebříček skutečných hodnot. Přesto však výsledek nesvědčí o špatném vkusu většiny našich čtenářů. Jiří Suchý a Jiří Šlitr si vítězství zaslouhují nejen za svou Lásku nebeskou, ale za celou autorskou činnost v uplynulém roce. Prvenství Waldemara Matušky zároveň ukazuje, jak velkou oblibu mají taneční písně určitého typu, což by mělo být pobídkou pro skladatele i textaře, aby přistupovali k tvorbě s opravdovou odpovědností. Máme radost z úspěchu české taneční hudby a věříme, že příští ročníky naší ankety poskytnou ještě lepší

---

¹⁵¹ SMOLJAK, Ladislav. Mým divákům: rozhovor s Ladislavem Smoljakem. Praha: Paseka, 2010. ISBN 978-80-7432-078-1. s. 46.

¹⁵² Tamtéž. s. 47.

¹⁵³ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.02.1963, 5(5). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹⁵⁴ Tamtéž.

obraz jak o naší taneční písni, tak o vkusu mladého publika,¹⁵⁵ shrnuje pak sám autor první ročník.

O Smoljakově roce 1963 v Mladém světě tak lze konstatovat, že sice nebyl co do počtu příspěvků nejbohatší, objevily se mezi nimi ale některé velice významné. Pominu-li rutinnější texty, Ladislav Smoljak věnoval péči Kohoutově dramatině Čapkova Válka s Mloky nebo filmům Věry Chytilové. Opět popudil režim svým fejetonem o schůzování, a především v časopise založil tradici čtenářské ankety Zlatý slavík.

5.5. Po odchodu z redakce

Ladislav Smoljak do Mladého světa přispíval i poté, co se jeho jméno v tiráži objevilo naposledy. Mnohdy to bylo v souvislosti se Zlatým slavíkem, kupříkladu hned v následujícím roce 1964, kdy se účastnil besedy k výsledkům a tu i sepsal, třebaže už v časopise nepracoval. Tehdy se rozebíralo především vítězství Karla Gotta a jeho pěvecké schopnosti.

„Já jsem znával dřív Gotta jen z televize. A přiznám se, že jsem ho moc rád neposlouchal. Zdálo se mi, že zpívá v těch výškách opravdu trochu komicky. A pak jsem přišel na premiéru 3. Zuzany, vůbec jsem nevěděl, že Gott bude zpívat, a on se tam najednou zčistajasna objevil. V první chvíli jsem si vůbec nemohl uvědomit, že je to Gott. Skoro jsem tomu nevěřil. To byl tak ohromný rozdíl, že jsem pak všude tady po redakci roztrušoval, že Gott vyhraje příští ročník ankety,¹⁵⁶ hodnotí Smoljak.

V roce 1965 rozebíral funkčnost ankety. „Stejně si ale myslím, že ten žebříček je mnohem objektivnější, pokud jde o zpěváky než o písničky. I když je pořadí zpěváků hodně ovlivněno i tím, kdo dostal zpívat šlágry, přece jen to dává určitý objektivní obraz. Ale v písničkách to nemá s tím rokem vůbec do dělat. V podstatě to ukazuje situaci, řekněme, v období posledních dvou měsíců. Mělo by se to dělat celý rok průběžně, třeba

---

¹⁵⁵ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.02.1963, 5(5). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹⁵⁶ Tamtéž. 1964, 6(10). s. 8-10.

podle výsledků pořadu Dvanáct na houpačce,¹⁵⁷ naráží Smoljak na žebříček soudobých hitů, který sestavoval redakční kolega Jiří Černý.

V letech 1966 a 1967 Ladislav Smoljak jen zapsal debaty o Zlatém slavíku, nijak se jich však neúčastnil. Mimo jiné i proto, že se ankety postupně ujaly rozhlas i televize, kde aktivně nepůsobil.

Vůbec první text, který mu Mladý svět otiskl po konci redaktorství, byl fejeton Člověk v drátěném oku. V něm Smoljak vypráví příběh účetního Rouska, který má, jako někdy každý, špatný den a svou frustraci si vybíjí na jiných. „A právě v těch chvílích, kdy bychom měli opatrně, velmi opatrně vážit svá slova jeden k druhému, kdy bychom spolu měli zacházet s něhou a vlídným humorem, právě v těch chvílích přiléváme poslední kapky hořkosti a zasazujeme si další údery v náhodných setkáních či v rodinném kruhu. Děláme všechno možné, abychom ještě více utáhli drát okolo svého krku a zmítáme se tak ve smyčce své vlastní nevraživosti,¹⁵⁸ nabádá.

Krátce poté usedl k debatě o hře Král Vávra, adaptaci Havlíčkova Krále Lávy, kterou na jeviště převedl Milan Uhde. Podle svých slov chtěl Uhde zobrazit, jak těžké je slyšet o sobě pravdu. Smoljak především zaznamenává, vyjádří se jen jednou, a to o tom, že divadelní divák je zvyklý hledat v díle různé paralely ke skutečnému světu. „Zapomíná se ovšem, že umělec vytváří ve svém díle nový, svébytný svět, který má svoji logiku a svoje zákony. Divák se do tohoto světa vžívá. A nakolik hra vystihuje skutečné problémy a skutečné životní pocity, které divák má, natolik je divák schopen to, co se na jevišti děje, prožívat, je schopen aplaudovat, smát se, stranit nebo nenávidět. A v tom je kontakt uměleckého díla se skutečností,¹⁵⁹ míní.

Uveřejňuje také komentář Kriminální případ, který se na první pohled jeví jako detektivní příběh, ve skutečnosti je to Smoljakův povzdech nad znečištěním československých vod. „Situace našeho vodního hospodářství se může stát hroživou. S postupným zprůmyslňováním státu přibývá zdrojů nečistot a otrav. Stále větší počet spotřebitelů vodu čistou odebírá a znečištěnou vypouští. Přitom si jen málokdo uvědomuje, jak velice úzká je souvislost mezi odpadní jímkou a vodovodním kohoutkem. I taková

---

¹⁵⁷ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 12.3.1965, 7(10). s. 7. ISSN 0323-2042.

¹⁵⁸ Tamtéž. 29.11.1963, 5(48). s. 7.

¹⁵⁹ Tamtéž. 1964, 6(27). s. 12-13.

zdánlivá maličkost, jakou je mytí vozů saponátovými prostředky, vydatně a v míře stále větší přispívá k zhoršování kvality našich toků. Vzrušují nás jen případy kriminální. Ale pomalejší a vytrvalé znečišťování našich řek, rybníků a jezer zůstává často stranou veřejného zájmu. Ačkoli jde o problém daleko závažnější,¹⁶⁰ kritizuje.

Poměrně neortodoxní je text Komédie plná omylů z roku 1967. V něm Ladislav Smoljak pojal proběhlé mistrovství světa v hokeji formou recenze. „Nevím, jak ti, co tomu rozumějí. Ale my, co tomu nerozumíme, jsme si přišli na své. Pro nás bylo mistrovství světa v ledním hokeji především podívanou. A jako podívaná to bylo zinscenováno skvěle. Skoro bych řekl rafinovaně. Tak rafinovaně, až se představení vymklo režii z ruky a skončilo v úplném zmatku. Jen rozeklaný Hamlet v posledním aktu správně skončil a vítězný Fortinbras (muž činu) odvezl v kufru oba poháry,¹⁶¹ píše.

V srpnu 1968, necelé dva týdny před vpádem vojsk Varšavské smlouvy, se Smoljak v textu Jak se Werich stal Gagarinem vrací k půtkám s cenzurou. „Tehdy před šesti lety se ovšem o Werichovi v novinách příliš nepsalo a ani psát nedoporučovalo. Nejvýš bylo povoleno objevené konstatování, že Werich je dobrý herec. Protože jsme však v protikladu k této intenci věnovali Werichovi a Osvobozenému takřka celé číslo časopisu, očekávalo se s napětím, zda nám to u cenzury projde,¹⁶² vzpomínal na rok 1962. Následovala již zmíněná historka z tiskárny.

Po roce 1967 se v Mladém světě také někdy objeví text o Divadle Járy Cimrmana. V čísle 39/1968 píše profesor Ladislav Smoljak a doktor Zdeněk Svěrák o výpravě divadla do Vídně. Typickým cimrmanovským stylem plným slovních hříček a nečekaných absurdit¹⁶³ líčí zisk takzvaného Vídeňského nálezu, který obsahoval některé odcizené Cimrmanovy texty včetně hry Hospoda na mýtince. „Reakce sálu byly takřka k nerozeznání od těch, na jaké jsme si zvykli doma – v sálku Malostranské besedy. Vídeňské publikum se směje na týchž místech jako publikum pražské, ovšem německy,¹⁶⁴ glosují Smoljak se Svěrákem svá vystoupení před cizími diváky.

---

¹⁶⁰ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 5.3.1965, 7(9). s. 6-7. ISSN 0323-2042.

¹⁶¹ Tamtéž. 7.4.1967, 9(14). s. 5

¹⁶² Tamtéž. 09.08.1968, 10(32). s. 5.

¹⁶³ KUBÍKOVÁ, Pavlína. Ladislav Smoljak – Zdeněk Svěrák. Praha: Čs. filmový ústav, 1988. s. 6.

¹⁶⁴ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 04.10.1968, 10(39). s. 9-12. ISSN 0323-2042.

„Měli jsme tam hrát Akt, ovšem ředitel divadla zjistil, že nemá smysl, abychom to pro Vídeňáky hráli v češtině, a tak zbyl jen seminář, který jsme buď četli německy, nebo za nás překládal člen souboru Jaroslav Vozáb, který tam byl jako beobachter a znal všechny jazyky světa,“¹⁶⁵ vzpomíná na zájezd do Vídně Zdeněk Svěrák s tím, že hlavní město Rakouska soubor inspirovalo k sepsání operety, která později skončila jako výše zmíněná hra.

Smoljak se Svěrákem na stránkách Mladého světa utvořili autorskou dvojici vícekrát. Jednou spolu vedli rozhovor se spisovatelem Ludvíkem Vaculíkem. Přepisoval jej nicméně Svěrák, a proto ve výčtu Smoljakových textů chybí.

Později, v roce 1970, společně v časopise také představují Český svět, ilustrovaný fotografický čtrnáctideník, který vycházel v letech 1904-1929. „Svázané ročníky Hipmanova Českého světa lze najít

babičky na půdě. My jsme je objevili v antikvariátu a koupili je za cenu, která zdaleka nedosahuje hodnoty této kouzelné kroniky začátku našeho století. Karel Hipman dělal svůj časopis takřka sám. Jen sluha Padevět za ním nosil objemný fotografický přístroj a jeho švagrová se slečnou Klenkovou psaly na stroji a staraly se o expedici. Spočítáme-li si, kolik lidí – včetně nás dvou – živí číslo Mladého světa, které právě držíte v ruce, zdá se nám, že Karel Hipman žil ve zlaté době české žurnalistiky,“¹⁶⁶ mají za to autoři.

Text Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka o výpravě Divadla Járy Cimrmana do Vídně.

¹⁶⁵ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

¹⁶⁶ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 1.12.1970, 12(48). s. 14-19. ISSN 0323-2042.

Na několika dalších stranách čtenářům list přibližují a podrobněji popisují technologické novinky té doby, které později našly uplatnění v Divadle Járy Cimrmana. „Když jsme Cimrmana zasadili do přelomu 19. a 20. století, uvědomil si, že to je vlastně doba, kdy se narodila soudobá civilizace. Doba vynálezů, objevů, výprav k pólům,“¹⁶⁷ vyprávěl později v našem rozhovoru Svěrák.

Kromě několika dalších fejetonů, jako byl ten o hýčkaných amerických mazlíčcích,¹⁶⁸ se na přelomu 60. a 70. let Smoljak občas věnoval rubrice zajímavostí Tržiště senzací. „Pro nepokoje v Severním Irsku sestrojila si britská armáda zvláštní

zařízení: prak na vrhání bomb se slzným plynem. Může být namontován na obyčejný džíp a umožňuje vrhat slzotvorné granáty z bezpečné vzdálenosti od demonstrantů,“¹⁶⁹ zní jedna z krátkých Smoljakových zpráv.

„Přepychem jako za starého Říma nazývají v západních zemích novou módu: obývací pokoj s bazénem. Tento luxus není však

nákladný jen svou instalací: udržování je prý neméně drahé a mohou si ho dovolit jen opravdu bohatí lidé,“¹⁷⁰ zní další.

„Ten formát byl založen na tom, že se tam objevovaly zprávy a kuriozity ze zahraničního tisku a on je pak komentoval. Víím, že šlo často o věci staršího data, jako kluk jsem je i tátovi pomáhal vyhledávat. Často z prvorepublikových časopisů Pestrý týden, které měl svázané a v nich pátral po zajímavostech jako automat na mléko, nebo pisoár pro pejsky, které pak vkládal do Mladého světa,“ vzpomíná na dobu Smoljakův syn David.

Pestrý svět podle Davida Smoljaka posloužil jako inspirace k zasazení života Járy Cimrmana právě do období Rakouska-Uherska, respektive takzvané první republiky. „Šlo

Ukázka rubriky Tržiště senzací s příspěvkem Ladislava Smoljaka.

¹⁶⁷ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

¹⁶⁸ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 15.11.1968, 10(45). s. 24. ISSN 0323-2042.

¹⁶⁹ Tamtéž. 11.8.1970, 12(32). s. 28.

¹⁷⁰ Tamtéž. 11.8.1970, 12(32). s. 29.

o věci, které se objevovaly na přelomu 19. a 20. století a za první republiku. To byla doba všemožných vynálezů, které do Mladého světa vkládal s velkou oblibou. Svým způsobem to tak nějak předznamenalo ten cimrmanovský charakter a okouzlení tou dobou, o níž tehdy všichni věřili, želepší úroveň našich životů,¹⁷¹ vysvětluje.

Takto lze shrnout práci Ladislava Smoljaka v době, kdy už nebyl v redakci zaměstnán. Tato kapitola není přesně časově ohraničena, protože jsem v ní narazil na několik nejasností. Není zcela jasné, jak dlouho Ladislav Smoljak občas něčím do Mladého světa přispěl a zda to nebylo výjimečně kupříkladu až o desítky let později.

Přesněji časově vymezit jeho působení v časopise mi nepomohlo ani jeho okolí. „Myslel bych si, že za normalizace by na to už neměl čas, protože jsme psali jeden film za druhým,¹⁷² uvedl kupříkladu Zdeněk Svěrák.

Proto se má analýza a sestavená bibliografie soustřeďují především na přesně definované období, během něhož Ladislav Smoljak v redakci pracoval. Tato práce tak může posloužit jako vhodný základ pro práci navazující, která by mohla obsahovat celou Smoljakovu bibliografii v Mladém světě, anebo by se věnovala jeho publicistice v průběhu celého života.

---

¹⁷¹ Interview se Davidem SMOLJAKEM, senátorem a synem Ladislava Smoljaka. Praha 24. října 2022.

¹⁷² Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

6. Zhodnocení práce Ladislava Smoljaka v Mladém světě

Ladislav Smoljak napsal v průběhu let do Mladého světa desítky příspěvků. Část z nich byla spíše rutinního charakteru jako recenze či zprávy, mnohé další ale výrazně autorské. Mezi nimi vystupuje reportáž o trampech, kvůli níž se poprvé dostal do střetu s úřady, na což navázal v textech věnovaných Janu Werichovi, Jiřímu Voskovcovi a Osvobozenému divadlu.

V průběhu svého zaměstnání také častěji začíná psát čistě publicistické žánry, především fejetony. S tím nazvaným Traviči měl opět potíže s režimními cenzory. Smoljak se nejčastěji zabývá divadlem a filmem, ať už šlo o Čapkovu Válku s Mloky ve vinohradském divadle, Semafor, nebo snímky Jeana Maraise či Věry Chytilové. Jeho největším odkazem nicméně zůstává anketa Zlatý slavík, která pod názvem Český slavík běží dodnes.

Té se drží i po odchodu z řádného zaměstnání v časopise, k tomu už společně se Zdeňkem Svěrákem publikuje některé texty o činnostech tehdy mladého Divadla Járy Cimrmana. Zajímavé je rovněž to, že ke konci 60. let a ještě na počátku let 70. se Smoljak místy objevuje v rubrice Tržiště senzací, třebaže už roky v Mladém světě oficiálně nepracoval.

Nevyjasněná situace zůstává u nepodepsaných textů, na nichž se Ladislav Smoljak případně mohl podílet. Jde především o některá prohlášení redakce nebo kupříkladu rubriky, které se objevovaly v každém čísle časopisu.

Hovoří o tom jednou i sám Smoljak, když popisuje zásahy úřadů do chodu časopisu. „V redakci Mladého světa se mi stalo toto: vedli jsme rubriku Kalendář, která se tiskla petitem – to bylo písmo, co se dalo přečíst leda tak lupou. Byly tam informace o různých výročích, ale občas i aktuální zprávy. Jednou se tam ocitla informace, že v Mostě byla stávka a policie střílela do dělníků. Tiskař tam ovšem napsal místo ‚v Mostě‘ ‚v Moskvě‘. Nikdo si toho nevšiml – redaktor, korektorka, dokonce ani jakýsi člověk, co k nám byl poslaný proto, aby naši redakci postupně likvidoval,“¹⁷³ vzpomínal.

---

¹⁷³ SMOLJAK, Ladislav. Mým divákům: rozhovor s Ladislavem Smoljakem. Praha: Paseka, 2010. ISBN 978-80-7432-078-1. s. 118.

Příspěvky v rubrice Kalendář podobně jako v rubrikách Měsíce nebo Tržiště senzací bývaly nicméně většinou nepodepsané. Kuriozity v Tržišti senzací se podepisovaly až ke konci 60. let. Zrovna tak bez konkrétního autora zůstávaly všemožné pozvánky na kulturní akce, redakční ankety nebo odpovědi na dopisy čtenářů. Není tak jisté, zda některý z těchto příspěvků nemůže patřit i Ladislavu Smoljakovi. Přesné přiřazení znemožňuje častá strohost textů i skutečnost, že se mi v rámci analýzy nepodařilo s ním spojit konkrétní jazykové prostředky. Jazykovou analýzu jsem Smoljakových textů bych tak doporučil k pečlivějšímu samostatnému zpracování v jiné práci, zde jsem ji rozvedl jen krátce.

Z témat, jimž se Ladislav Smoljak často věnoval, lze uvést divadlo, především divadlo Semafor, film a jeho filmové recenze, literatura a hudba, často v podobě ankety Zlatý slavík. Z osob nejčastěji píše o Jiřím Suchém, následuje Waldemar Matuška.

6.1. Jazyková stránka projevu Ladislava Smoljaka v Mladém světě

Z rozpoznatelných charakteristik jazykového projevu Ladislava Smoljaka je nejpatrnější snaha skočit v úvodu do děje, pokud možno hned v první, úderné větě.

První věty Smoljakových úvodních textů v Kultuře i v Mladém světě jsou lehce klišovitě, či neohrabané („Poslyšte, znáte tu pikantní historku o staříčkém Archimedovi?“¹⁷⁴ v Kultuře; „Někdo má rád vdolky a někdo zase holky, jak se říká“¹⁷⁵ v Mladém světě). V následujících příspěvcích se Smoljak této snahy drží dále a snad o něco lépe.

„Zatímco si mnozí lidé lámali hlavu, kdo a proč odchází ze Semaforu, kam půjde zpívat ten či onen a co si divadlo bez nich počne, připravili Suchý se Šlitrem dvě premiéry,“¹⁷⁶ píše jednou. „Na Klubu přátel poezie je nejpřekvapivější, že není vůbec tím, zač jsme ho zpočátku pokládali,“¹⁷⁷ uvádí podruhé. Potřetí: „Nevím, jak ti, co tomu rozumějí. Ale my, co tomu nerozumíme, jsme si přišli na své. Pro nás bylo mistrovství světa v ledním hokeji především podívanou.“¹⁷⁸

---

¹⁷⁴ Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění. Praha: Orbis, 16.5.1957, 1(20). s. 2. ISSN 0452-7984.

¹⁷⁵ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 15.09.1961, 3(37). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹⁷⁶ Tamtéž. 3.8.1962, 4(31). s. 12.

¹⁷⁷ Tamtéž. 5.10.1962, 4(40). s. 12.

¹⁷⁸ Tamtéž. 7.4.1967, 9(14). s. 5.

Jsou-li texty spíše povinnějšího rázu, je na nich znát menší míra invence, nicméně stále také snaha nezačínat příliš zeširoka („Místo zrušených časopisů Tvorba a Kultura a slovenského Předvoje vychází nyní časopis Kulturní tvorba“¹⁷⁹ či „Za deset nejlepších filmů uvedených do našich kin v roce 1962 označilo čtyřicet pět kritiků a novinářů v anketě časopisu Film a doba tato filmová díla“¹⁸⁰).

Ladislav Smoljak píše civilně. Nehovoří o „skladbách“ či „písniích“, ale o „písničkách“. V reportážích či rozhovorech ponechává dost prostoru hovorové i obecné češtině, případně i expresivním výrazům. „Růženo!‘ nevydrží už sedět po dvacetiminutové výměně názorů soudruh Satrapa, ‚mně se tam hodně obrazů líbí! Ale krucifix, copak ženská má místo krku kužel, jak to maluje Sedláková!? To si vezmu barvy a takový obraz namaluju taky!“¹⁸¹ zní jedna replika z reportáže o umělecké výstavě v Tušimicích. Slovy „To ať si každé hraje doma. Ale na čundru se za to normálně hází do vody,“¹⁸² zase Smoljak nechá trampy zhodnotit tvorbu divadla Semafor.

U popisů či nástinu scény se drží jednoduchosti. „Jací vlastně jsou? Strakaté celťáky nebo khaki bundy, texasky, manžestráky, staré vojenské ‚pulitráky‘, kanady, plátěné čepice (...) Několik postav s vlasy téměř žensky dlouhými. Torny (takzvané uzdy), kytary a opasky,“¹⁸³ popisuje v téže reportáži trampy.

Po bohatších prostředcích sahal Smoljak spíše u „beletrističtějších“ útvarů. „Když jednoho zářijového rána přišli odborníci na místo, kde v zdánlivé pohodě šuměl jez a nad řekou se vznášel lehký opar mlhy, zastavili se a pozorně vdechli vzduch,“¹⁸⁴ začíná komentář Kriminální případ o zanesených řekách.

„Přesně v jedenáct hodin, jak jsme měli telefonicky domluveno, jsem stanul před dveřmi a s tlukoucím srdcem zazvonil. Zaštěkal pejsek, zarachotil zámek, otevřely se dveře a v nich stál – Jan Werich,“¹⁸⁵ líčí setkání s celebritou.

Vyloženě barvitě texty jsou spíše výjimkou, jednou z nich je úvod k analýze Písničky, zpěváci a lidé pod pódiem. „Jsou písničky, které nacházíme v zažloutlých

---

¹⁷⁹ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 18.01.1963, 5(3). s. 3. ISSN 0323-2042.

¹⁸⁰ Tamtéž. 22.02.1963, 5(8). s. 3.

¹⁸¹ Tamtéž. 18.01.1963, 5(3). s. 12-13.

¹⁸² Tamtéž. 11.11.1961, 3(45). s. [12-13].

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž. 5.3.1965, 7(9). s. 6-7.

¹⁸⁵ Tamtéž. 20.4.1962, 4(16). s. 6-7.

stránkách starých brevírů, jsou písničky, které folkloristé (u nohou staříckých pamětníků) zapisují do notesu, jsou písničky, které zpívají stočlenné vojenské soubory, písničky pro koncertní pódia, písničky chrámové a písničky na poslední sbohem nebožtíkům. Jen jeden druh písniček má však tu podivuhodnou vlastnost, že si je zpíváme v koupelně při holení nebo při tupírování vlasů, broukáme v tramvaji, po cestě na pole nebo při kladení cihly k cihle,¹⁸⁶ píše Smoljak.

Další charakteristické prostředky či konkrétní výrazy se mi k Ladislavu Smoljakovi nepodařilo přiřadit.

6.2. Vliv Ladislava Smoljaka na podobu kulturní rubriky Mladého světa, případně celého časopisu

V této práci neanalyzuji jen konkrétní texty Ladislava Smoljaka, posuzuji také podíl autora na charakteru celého časopisu.

Jako první jsem si vybral podobu Mladého světa v průběhu let. Posledním číslo 41/1961 před jeho nástupem otevírá na první straně fejetonem a aktualitami Zítřek začíná už dnes. Na straně druhé končí aktuality a je zde otištěna i pravidelná rubrika Kalendář. Třetí strana obsahuje reportáž z Pálavy, ta pak pokračuje na straně čtvrté, kde jsou i knižní doporučení Stojí za to číst. Stranu číslo pět zaujímá Oko mladého světa, profily běžných občanů. Na stranách šest až devět se rozkládají Dokumenty Mladého světa, jejich ústředním tématem byla německá otázka. Na desáté straně prezentuje kulturní redaktor Jiří Černý výňatek z chystané knihy, na jedenácté pak je reportáž z výstavy kreseb. Strana dvanáct patří sportu. Třináctá přináší výročí, postřehy, anekdoty, zpětnou vazbu čtenářů, rubriku filatelie a křížovku. Na čtrnácté straně nechybí životní styl, móda, motorismus, Tržiště senzací a také tu je tiráž. Na poslední patnáctou stranu tradičně patřil kreslený humor a další vtipy.¹⁸⁷

První číslo roku 1962 má pak na první straně aktuality ze světa, ohlédnutí za novoročním projevem prezidenta Antonína Novotného a fejeton. Na straně druhé pokračují aktuality a je zde i rubrika Kalendář. Třetí strana čtenáře informuje o dění okolo Fidela

---

¹⁸⁶ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 26.10.1962, 4(43). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹⁸⁷ Tamtéž. 13.10.1961, 3(41).

Castra zprostředkovaném z kubánského tisku, čtvrtá pak přináší reportáž ze Sovětského svazu. Na straně páté je komentář a ekonomicko-potravinářské téma z chovů slepic. Na následující stránce téma pokračuje a k němu se přidává reportážní zpráva z koupání otužilců a také zpráva o letu sovětského letadla. Sedmá a osmá strana jsou vyhrazeny pro téma kosmických závodů. Na straně deváté je profil jednoho z fotografů, na desáté sport a čtenářská soutěž. Kultura se objevuje na straně jedenácté, kde najdeme rozhovor a také

prvotinu Zdeňka

Svěráka, povídku

Ladislav a sníh.¹⁸⁸

„Tahle povídka pro mě má zvláštní okolnosti.

Jednou jsme na

vyšší škole

pozvali na besedu

Ludvíka

Aškenazyho, který

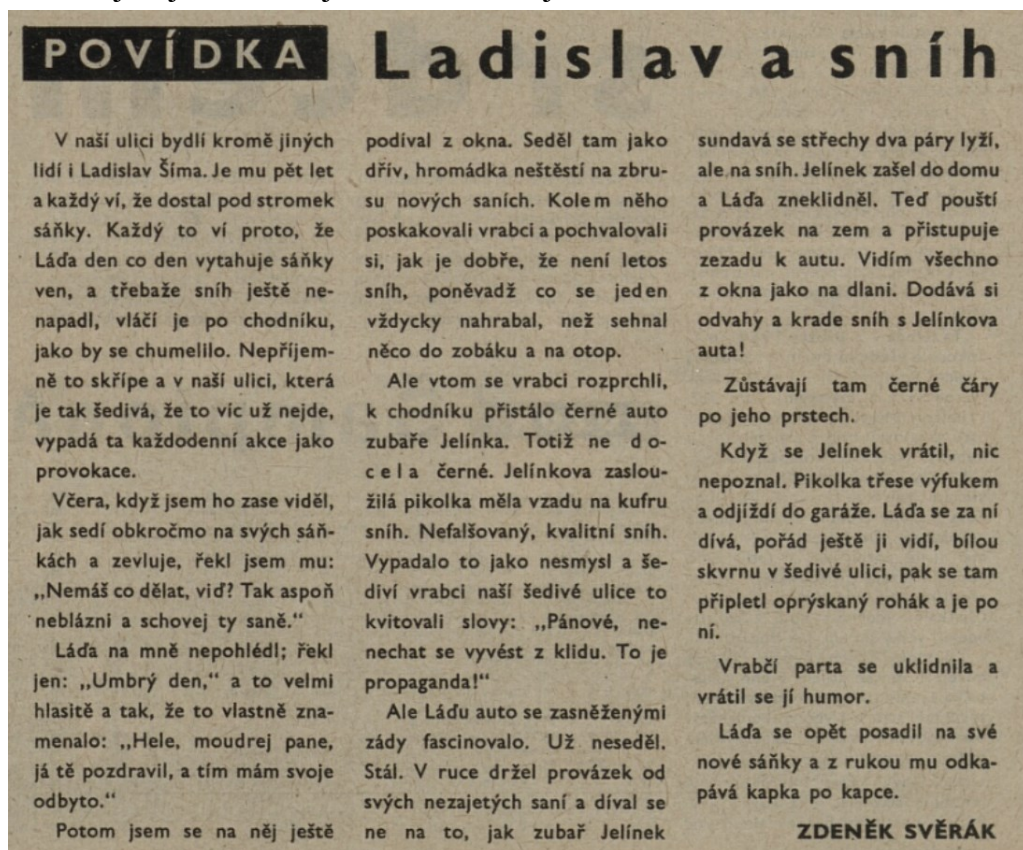
zrovna vydal knížku

Dětské etudy. Mně

se hrozně líbila.

Každý jsme mu pak

přečetli něco ze své

Prvotina Zdeňka Svěráka v Mladém světě – povídka Ladislav a sníh.

tvorby a já právě tu svoji povídku Ladislav a sníh. Pak uplynula leta, až jsem jednou na tramvajovém ostrůvku viděl takového zavalitého mužička. Říkal jsem šoferovi: ‚Prosím vás, zastavte, to vypadá jako Aškenazy.‘ Vystoupil jsem a povídám: ‚Pane Aškenazy, vy si mě asi nepamatujete.‘ A on: ‚Vím, Ladislav a sníh,‘¹⁸⁹ říká k tomu Svěrák.

Povídka vypráví o chlapci, který dostane nové sáně, ale nemá je kde vyzkoušet, protože ve městě nenapadl sníh. Situaci zachrání zubař Jelínek, který přijede z hor ještě se sněhem na svém autě a Ladislav mu jej z kapoty vozu „ukradne“.

¹⁸⁸ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 5.1.1962, 4(1). s. 12. ISSN 0323-2042.

¹⁸⁹ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

Na straně dvanáct pokračuje telegrafický přehled událostí z kultury a objevují se zde některé fotografie. Strana třináct je věnována reportáži, čtrnáct pak Tržišti senzací, módě a životnímu stylu, výročím či křížovce s tiráží. Na straně patnáct je opět humor. Vtipné kresby se nově objevují na různých místech časopisu.¹⁹⁰

Číslo 1/1963 o rok později má na první straně rubriky Události v obrazech a Vteřiny dne a také kresbu Adolfa Borna. Na straně druhé pak téma o soudobé mládeži, strany tři a čtyři se věnují zahraničním událostem v Jemenu a Vietnamu. Na straně pět je pravidelný profil slavných, šestá strana pokračuje a přidává fejeton Arnošta Lustiga. Strany sedm a osm přináší přehled fotografií roku 1962, na straně devět je přetištěna humoreska Jaroslava Haška. Desátá strana je rezervována pro sport. Na straně jedenáct je rozhovor Smoljaka s Pavlem Kohoutem o drammatizaci Čapkovy Války s Mloky a také recenze hry. Dvanáctá pokračuje úryvky ze hry a profilem československého džezu ve světě. Na třináctou stranu vychází Tržiště senzací, móda a životní styl a křížovka, na čtrnáctou novela na pokračování a tiráž. Poslední je jako vždy humor.¹⁹¹

Porovnejme s posledním číslem 30/1963, v němž Ladislav Smoljak naposledy vedl kulturní rubriku sám. Na straně první jsou vyhlášení jedné ze čtenářských soutěží a aktuality Vteřiny týdne. Strana dvě je věnována sloupku několika glos a reportáži z moskevského festivalu. Třetí strana obsahuje povídku, čtvrtá reportáže ze zahraničí, pátá domácí reportáž ze studentské brigády, na páté domácí reportáž končí. Doplnuje ji fejeton. Strany sedm a osm jsou vyhrazené na vědecké téma. Devátá a desátá přinášejí profil tramského hnutí a zvou čtenáře na výpravu do přírody. Na stranách jedenáct a dvanáct jsou reportáž o zahraničních malířích a otištěná soutěžní povídka. Na třináctou stranu zůstaly Tržiště senzací, móda a životní styl, filatelie, filumenie či křížovka. Čtrnáctá strana obsahuje přeloženou část deníku mladé komsomolky z třicátých let a tiráž. Na poslední straně opět humorné ilustrace.¹⁹²

Z uvedených přehledů vyplývá, že Mladý svět si prošel jistou, ne však příliš dramatickou proměnou. Vznikaly nové rubriky, přicházelo se s novými způsoby, jak

---

¹⁹⁰ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 5.1.1962, 4(1). ISSN 0323-2042.

¹⁹¹ Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 04.01.1963, 5(1). ISSN 0323-2042.

¹⁹² Tamtéž. 26.07.1963, 5(30).

oslovit čtenáře, některé útvary se stěhovaly, kupříkladu fejeton, případně se některá z rubrik posunula o stránku či dvě.

Na to však neměl Ladislav Smoljak podle všeho příliš vliv. „To dělal Jaroslav Weigl jako grafik, přímo s autory to mělo málo co společného. Za to zodpovídal primárně art director. Podobně jako dnes byla snaha přicházet s něčím novým a překvapovat čtenáře. Jarda Weigl byl v tomhle velice dobrý. To byla jedna z centrálních figur, měl velký cit a dokázal dobře prodat invenčního autora,“¹⁹³ upřesňuje Karel Hvížd'ala.

Více vlivu uplatňoval Ladislav Smoljak při výběru námětů. Zmínil jsem se už o snaze popularizovat nové hudební žánry, upozorňoval také na moderně pojatá dramata nebo soudobý film.

Konečně, Smoljak si vybíral některé začínající autory a snažil se jim dávat příležitost k prosazení. Tímto způsobem se v Mladém světě objevil právě Zdeněk Svěrák. „Když tam Lád'a nastoupil, dostal na starost kulturu. Moje literární pokusy znal, tak mi jednou poslal psaní, že by potřeboval nějaké krátké povídky a jestli něco nemám. A já měl, protože mě ve všech časopisech odmítali. Tak jsem mu něco poslal, on si jich pár vybral a postupně je otiskl. (...) Do časopisů jsem něco posílal pořád a bylo to až jednotvárné, jak mi to s nějakým posudkem vraceli,“¹⁹⁴ vzpomínal v našem rozhovoru Svěrák. Podle jeho soudu by do časopisu patrně nikdy nezačal psát, nebýt Smoljaka.

Podobně si na Smoljakovu až editorskou úlohu pamatuje Karel Hvížd'ala. „V době, kdy jsem nastoupil, docházel do redakce a doporučoval něčí povídky, protože měl rozhozené síť. Denně toho chodily stohy, takže se to nedalo ani číst. Vybírali se začínající autoři nebo někdo, kdo byl doporučen, že dobře píše. Třeba i přes kamarády. Z těch stohů, které ležely na stole se pak prosadili jen ti dotěrnější. Jako já u Arnoštem Lustigem, který pak s velkými obtížemi můj text odněkud vytáhl, přečetl a něco mi k tomu pověděl. Nebo odpovídal každému stejně. A to Lád'a jistě dělal podobně. Říkal: Jen pište dál,“¹⁹⁵ vzpomínal.

O kulturu byl nicméně za Smoljakova působení zájem, proto se rozsah rubriky postupem času zvýšil z jedné stránky na dvě. Její rozšíření požadovali už v roce 1962 i

---

¹⁹³ Interview se Karlem HVÍŽĐALOU, novinářem a publicistou. Praha 19. října 2022.

¹⁹⁴ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

¹⁹⁵ Interview se Karlem HVÍŽĐALOU, novinářem a publicistou. Praha 19. října 2022.

někteří čtenáři. Dotazník tehdy vyplnilo 2042 respondentů, z toho 452 z nich bylo pro více kulturních článků.¹⁹⁶ Přínos Ladislava Smoljaka pro redakci proto nespočíval ani tak v rozhodování o rozvržení Mladého světa, ale spíše ve výběru originálních témat a kvalitních autorů, který posléze táhl oblíbenost časopisu.

---

¹⁹⁶ POHORECKÝ, Vladimír: Obraz mladých lidí na stránkách časopisu Mladý svět v letech 1985 a 1995, Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky 2007,

Závěr

Profese publicisty a redaktora jsou asi to poslední, co by člověka při vzpomínce na Ladislava Smoljaka napadlo. Toto téma doposud na pokraji zájmu mi nicméně postupně při analýze umožnilo poznat a popsat spíše neznámou část dějin české a československé žurnalistiky, osobu Ladislava Smoljaka jako takového i časopis Mladý svět. Za cenné považuji i rozhovory s jeho okolím.

Ladislav Smoljak nastupuje do Mladého světa ke konci roku 1961 poté, co mu redakce už několik příspěvků otiskla. Během své práce kulturního redaktora mnohdy plnil běžné úkoly, které se se správou časopisu pojí. Čím dál tím více však projevoval svou invenci. Prokázal talent při prosazování neznámých či nepopulárních témat, ať už šlo o rokenrol, trampské hnutí nebo Wericha s Voskovcem. Několikrát se kvůli tomu musel vypořádat s cenzurou a nespokojeností úřadů. K povinným textům a rubrikám přidal také fejetony, svůj vliv v časopise uplatňoval rovněž při výběru autorů, jimž dával šanci.

Poznal jsem lépe i Ladislava Smoljaka coby člověka s neobyčejným rozhledem a zápalem pro takřka všechno. „Na něm bylo obdivuhodné to, že vystudoval obor matematika-fyzika, a přitom se vyznal v humanitních oborech. Začínal kupříkladu jako filmový kritik, ještě před Mladým světem psal recenze. Vyznal se i v literatuře. Při pomyšlení na to, z jaké byl rodiny, kdy jeho tatínek z Podkarpatské Rusi nesnášel, když maminka četla. A z Ládi se najednou vyloupil intelektuál v nečekaném prostředí,“¹⁹⁷ popisoval ho například Zdeněk Svěrák.

Patrně největším odkazem Ladislava Smoljaka nicméně stále zůstává anketa Zlatý slavík, s níž založil tradici, která trvá dodnes.

Mohu tedy konstatovat, že se mi podařilo naplnit všechny zásadní cíle, které jsem si předsevzal. Analýzou jednotlivých čísel Mladého světa jsem zjistil, jak často Smoljak do časopisu psal, čemu se věnoval především, jaké rysy jeho příspěvky nesly nebo jak se pod jeho vedením celá kulturní rubrika, potažmo časopis změnily.

Za úspěch pokládám i některé vedené rozhovory s lidmi z okolí Ladislava Smoljaka, tedy s Karlem Hvížd'alou, Davidem Smoljakem a Zdeňkem Svěrákem. Naplnil

---

¹⁹⁷ Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

jsem rovněž svůj záměr sestavit Smoljakovu článkovou bibliografii s přidruženým rejstříkem, která následuje po závěru.

Oproti tezi a úvodu práce jsem se odchýlil v některé vybrané literatuře, kterou jsem nahradil jinou, a také v úmyslu podrobně zkoumat i jazykovou stránku Smoljakova projevu. To považuji za téma vhodnější k samostatnému zpracování. Při vypracovávání došlo i k jisté změně struktury práce.

Věřím, že se mi podařilo podat celistvý obraz Ladislava Smoljaka jako novináře, publicisty a redaktora v Mladém světě. Rovněž doufám, že mnou vypracovaná článková bibliografie by mohla posloužit jako východisko pro další práce věnující se buď této osobnosti, nebo českým médiím daného období.

Summary

The professions of publicist and editor are probably the last things that would come to mind when one thinks of Ladislav Smoljak. However, this topic, which has been on the verge of interest until now, has gradually allowed me to get to know and describe a rather unknown part of the history of Czech and Czechoslovak journalism, the person of Ladislav Smoljak as such and the magazine *Mladý svět*. I also consider the interviews with his entourage to be valuable.

Ladislav Smoljak joined *Mladý svět* at the end of 1961 after the editors had already printed several of his articles. During his work as a cultural editor, he often performed the usual tasks associated with the administration of a magazine. However, he increasingly showed his inventiveness. He showed talent in promoting unknown or unpopular topics, whether it was rock and roll, the tramp movement or Werich and Voskovec. On several occasions, he had to deal with censorship and the displeasure of the authorities. He also added feuilletons to the obligatory texts and columns, and he also exercised his influence in the magazine by selecting the authors he gave a chance to.

I also got to know Ladislav Smoljak better as a man with extraordinary insight and a passion for almost everything. "What was admirable about him was that he had a degree in mathematics-physics, and yet he knew his way around the humanities. For example, he started out as a film critic, he used to write reviews before *Mladý svět*. He also knew his way around literature. When you think of the family he came from, his father from Subcarpathian Rus hated it when his mother read. And suddenly Lád'a turned out to be an intellectual in an unexpected environment," Zdeněk Svěrák described him.

Possibly the greatest legacy of Ladislav Smoljak, however, remains the Golden Nightingale poll, with which he established a tradition that continues to this day.

I can therefore conclude that I have succeeded in fulfilling all the fundamental goals I set out to achieve. By analysing the individual issues of *Mladý svět*, I found out how often Smoljak wrote for the magazine, what he was mainly devoted to, what features his contributions bore, or how the entire cultural section, and thus the magazine, changed under his leadership.

I also consider some of the interviews conducted with people from Ladislav Smoljak's circle, i.e. Karel Hvížďala, David Smoljak and Zdeněk Svěrák, to be a success. I also fulfilled my intention to compile Smoljak's article bibliography with an associated index, which follows the conclusion.

Compared to the thesis and the introduction of the thesis, I have deviated from some of the selected literature, replacing it with other literature, and also intend to examine in detail the linguistic aspect of Smoljak's speech. I consider this a topic more suitable for separate treatment. In the process of elaboration, the structure of the thesis was also changed to some extent.

I believe that I have succeeded in presenting a complete picture of Ladislav Smoljak as a journalist, columnist and editor of the magazine *Mladý svět*. I also hope that the article bibliography I have prepared could serve as a starting point for further works dealing either with this personality or with the Czech media of the period.

Bibliografie a rozhovory

Článeková bibliografie Ladislava Smoljaka v časopise Mladý svět v době, kdy zde působil jako redaktor kulturní rubriky – čísla 42/1961 až 43/1963

1961

1. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 11.11.1961, 3(45). s. [12-13]. ISSN 0323-2042. – **reportáž o nepříliš známém trampingu.**
2. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.12.1961, 3(48). s. 12. ISSN 0323-2042. – **posudek na film Dvanáct rozhněvaných mužů.**
3. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 15.12.1961, 3(50). s. [12]. ISSN 0323-2042. – **dvojrozhovor s Vladimírem Dvořákem a Jiřím Maláskem o nejlepších písničkách roku 1961, předchůdce ankety Zlatý slavík.**

1962

4. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 19.1.1962, 4(3). s. 13. ISSN 0323-2042. – **recenze francouzského filmu Povídky o lásce.**
5. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 2.2.1962, 4(5). s. 12. ISSN 0323-2042. – **reportáž o besedě se spisovatelkou Marií Majerovou.**
6. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 9.2.1962, 4(6). s. [1]. ISSN 0323-2042. – **recenze polského filmu Matka Johana od Andělů.**
7. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 16.2.1962, 4(7). s. 13. ISSN 0323-2042. – **rozhovor se spisovatelkou Danielle Duškovou o novele Neobyčejná třída, kterou Mladý svět vydával na pokračování.**
8. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 2.3.1962, 4(9). s. 12. ISSN 0323-2042. – **rozhovor s dramaturgyní Dagmar Novotnou o novém soutěžním seriálu v televizi.**
9. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 20.4.1962, 4(16). s. 6-7. ISSN 0323-2042. – **rozhovor s Janem Werichem o mladých divadlech.**
10. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 22.6.1962, 4(25). s. 12. ISSN 0323-2042. – **zamyšlení nad uměním z keramiky.**
11. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 13.7.1962, 4(28). s. 12. ISSN 0323-2042. – **komentář k 6. ročníku festivalu Šrámkův Písek.**
12. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 20.7.1962, 4(29). s. 12. ISSN 0323-2042. – **rozhovor s Emilem Vachkem, autorem detektivního příběhu Beraní dvůr, který v Mladém světě vycházel na pokračování.**
13. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 3.8.1962, 4(31). s. 12. ISSN 0323-2042. – **zpráva o novinkách divadla Semafor (Jindřich VIII. a Jonáš a tingltangl) a jejich recenze.**

14. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 17.8.1962, 4(33). s. 12. ISSN 0323-2042.
– **rozbor filmů Jeana Maraise.**
15. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 31.8.1962, 4(35). s. 11. ISSN 0323-2042.
– **krátký životopis zesnulé americké herečky Marilyn Monroe.**
16. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 5.10.1962, 4(40). s. 12. ISSN 0323-2042.
– **komentář k významu Klubu přátel poezie.**
17. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 12.10.1962, 4(41). s. 2. ISSN 0323-2042.
– **fejton o tvořivosti v amatérském filmu.**
18. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 12.10.1962, 4(41). s. 12-13. ISSN 0323-2042.
– **beseda o Soutěžích tvořivosti mládeže (STM).**
19. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 19.10.1962, 4(42). s. 11. ISSN 0323-2042.
– **vyjádření k čtenářským ohlasům na text o filmech Jeana Maraise.**
20. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 26.10.1962, 4(43). s. 12. ISSN 0323-2042.
– **komentář k soudobé hudbě, jejímu obsahu a formě.**
21. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 24.11.1962, 4(47). s. 2. ISSN 0323-2042.
– **fejton o „někom a nikom“.**

1963

22. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 04.01.1963, 5(1). s. 12. ISSN 0323-2042.
– **zpráva o drammatizaci Čapkovy Války s Mloky Pavlem Kohoutem, doplněná o recenzi.**
23. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 11.01.1963, 5(2). s. 12. ISSN 0323-2042.
– **rozhovor s Vlastimilem Šubrtem, autorem novely Nedůvěra, kterou Mladý svět vydával na pokračování.**
24. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 18.01.1963, 5(3). s. 3. ISSN 0323-2042.
– **zpráva o novém časopisu Kulturní tvorba.**
25. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 18.01.1963, 5(3). s. 12-13. ISSN 0323-2042.
– **reportáž z výstavy výtvarného umění v Tušimicích.**
26. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 25.01.1963, 5(4). s. 3. ISSN 0323-2042.
– **pozvánka na divadelní představení Válka s Mloky v podání Pavla Kohouta.**
27. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.02.1963, 5(5). s. 12-13. ISSN 0323-2042.
– **první ročník ankety Písničky, zpěváci, čtenáři, později Zlatý slavík, doprovázené besedou o soudobé hudbě.**
28. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 15.02.1963, 5(7). s. 3. ISSN 0323-2042.
– **zpráva o besedě a kulturním vystoupení v Litvínově.**
29. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 22.02.1963, 5(8). s. 3. ISSN 0323-2042.
– **přehled 10 nejlepších filmů uvedených v Československu v roce 1962.**
30. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 01.03.1963, 5(9). s. 7. ISSN 0323-2042.
– **fejton o schůzích.**
31. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 15.03.1963, 5(11). s. 12. ISSN 0323-2042.
– **recenze westernu V pravé poledne.**

32. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 22.03.1963, 5(12). s. 12-13. ISSN 0323-2042. – **představení a recenze filmů Věry Chytilové Strop a Pytel blech.**
33. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 19.07.1963, 5(29). s. 13. ISSN 0323-2042. – **zpráva o 7. ročníku festivalu Wolkrův Prostějov.**
34. Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta, 06.09.1963, 5(36). s. 3. ISSN 0323-2042. – **zpráva o nových pravidlech Soutěže tvořivosti mládeže (STM).**

Rejstříky

Věcný rejstřík

20th Century Fox 15
alkohol 17
atletika 18, 23
big beat 27
botanika 25
Brandýs nad Labem 11
Cesta kolem světa za 80 dní 22
Čedok 21
Československá televize (ČST) 8
Československý svaz mládeže (ČSM) 1, 18, 25, 34
detektivka 12
divadlo 2, 9, 11, 13, 14, 15, 20, 22, 23, 26, 33, 34
    Divadélko pod okapem 33
    divadlo Na Zábradlí 3, 14, 20
    divadlo Osvobozené 9
    Divadlo pro 160 11
    divadlo Rokoko 3, 20
    Divadlo S. K. Neumanna 16, 22
    divadlo Semafor 1, 3, 13, 20
    divadlo vinohradské 22, 26
    Docela malé divadlo poezie 33
dokument 32
Dvanáct rozhněvaných mužů 2
erotika 4
Faust 11
fejton 17, 21, 30
festival 6, 11, 33
    festival v Cannes 6
    Jiráskův Hronov (festival) 11
film 2, 4, 6, 14, 15, 17, 19, 29, 31, 32
Film (časopis) - 29
Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze (FAMU) 8
fotbal 23
Francie 8
Hollywood 2, 15
Hořice 23
hudba 3, 13, 20, 22, 27
humor 9

Chemické závody ČSSP 28
kabaret 13, 33
Kadaň 25, 33
keramika 10
Klub přátel poezie 16, 33
klub Reduta 3, 13
Klub spisovatelů 12
Kultura (časopis) 24
Kulturní tvorba (časopis) 24
kýč 14, 19, 27
Lipnice nad Sázavou 7
literatura 5, 12, 16, 23, 24
Litoměřice 33
Litvínov 28
Los Angeles 15
Mariánské Lázně 17
Mladá fronta 7, 23
Mladý svět 3, 7, 12, 19, 28
národní výbor (NV) 34
New York 15
Ochranný svaz skladatelů 3
Ostrava 11, 33
Park kultury a oddechu Julia Fučíka 10
Pionýr 5
Plzeň 11
poezie 5, 16, 33
politika 30
Praha 10, 25
Předvoj (časopis) 24
Psáry u Prahy 33
recenze 2, 4, 13, 31, 32
Revoluční odborové hnutí (ROH) 18, 34
Slavia Praha 23
Sokol Dolní Kalná 23
Soutěž tvořivosti mládeže (STM) 5, 11, 17, 18, 34
Soutěž tvořivosti mládeže a pracujících (STMP) 34
Sparta Praha 23
Spojené státy americké (USA) 8
šanson 13, 20
Šrámkův Písek (festival) 11
tanec 3, 28
televize 3, 8
tramping 1

Tři mušketýři 22
Tušimice 25
Tuzex 21
Tvorba (časopis) 24
Ústí nad Labem 11, 33
Válka s Mloky 22, 26
Večerní Praha 24
Veřejná bezpečnost (VB) 1
Vest Pocket Revue 9
Vysoká škola ekonomická (VŠE) 23
Vysoké Mýto 11
výstava 10, 25
výtvarné umění 10, 25
western 31
Wolkrův Prostějov 11, 13
Zadní Třebaň 1
Závod míru 8
Zlatý slavík 3, 27
zpěv 20, 22, 27
žurnalistika 24

Jmenný rejstřík

Aleš Mikoláš 25
Antonioni Michelangelo 29
Bareš Gustav 8
Bécaud Gilbert 3
Blažek Vratislav 3
Bukner Josef 20
Buñuel Luis 29
Burian Emil František 16
Clair René 4
Cocteau Jean 9
Colpi Henri 29
Cooper Gary 31
Čapek Karel 22, 26
Delannoy Jean 4
DiMaggio Joe 15
Dudek Jaroslav 22, 26
Dušková Danielle 7
Dvořák Vladimír 3
Fellini Federico 29
Filipovská Pavlína 27
Fischer Jan Frank 26
Fučík Jullius 5
Hašek Jaroslav 7
Havlíček Dušan 3
Hegerová Hana 20, 27
Hercíková Iva 22
Hermanová Ljuba 20
Chladil Milan 27
Christian-Jaque 4
Chytilová Věra 32
Jelínek Jiří 13
Jevtušenko Jevgenij Alexandrovič 33
Ježek Jiří 9
Jirásek Alois 7
Karel Kachyňa 29, 32
Kelly Grace 31
Kodeda Antonín 24
Kohout Pavel 22, 26
Kundera Milan 16, 27
Le Chanois Jean-Paul 4
Lupin Arsen 12

Majakovskij Vladimir 16
Majerová Marie 5
Malásek Jiří 3
Marais Jean 14, 19
Matuška Waldemar 13, 20, 27
Miller Arthur 15
Monroe Marilyn 15
Neumann Stanislav Kostka 16, 22
Nezval Vítězslav 16
Novak Kim 15
Olivier Lawrence 15
Olmi Ernanno 29
Philippe Gérard 14
Pillarová Eva 20
Rajzman Julij 29
Richardson Tony 29
Romm Michail Iljič 29
Simonová Yveta 20
Suchý Jiří 3, 11, 13, 20, 27
Šindó Kanetó 29
Šlitr Jiří 3, 13, 20, 27
Šofr Jaromír 32
Šrámek Fráňa 11, 16
Šubrt Vlastimil 23
Tikvová Růžena 25
Vachek Emil 12
van Gogh Vincent 25
Vašíček Jiří 27
Verne Jules 22
Visconti Luchino 15
Vlach Karel 3
Voskovec Jiří 9
Vozněsenskiĭ Andrej Andrejevič 33
Werich Jan 9
Zeman Karel 29
Zima Josef 27
Zinnemann Fred 31

Rozhovory

Rozhovory jsou v této práci v zájmu zachování autenticity ponechány přesně tak, jak byly vedeny – bez přeskldávaných otázek a dalších úprav.

Rozhovor s Karlem Hvižd'alou, pořizeny 19. října 2022 v kavárně Děravý kotlík na Petřinách

Co si vybavíte o Ladislavu Smoljakovi jako kulturním redaktorovi v Mladém světě?

Já jsem nastoupil, když on už tam nebyl. Nastoupil po Arnoštu Lustigovi.

A v mezidobí v Mladém světě ještě působil Jiří Černý, který ale musel na vojnu a po něm přišel právě Ladislav Smoljak.

Lád'a taky brzy odešel, nebyl tam příliš dlouho. V době, kdy jsem nastoupil, docházel do redakce a doporučoval něčí povídky, protože měl rozhozené síť. Denně toho chodily stohy, takže se to nedalo ani číst. Vybírali se začínající autoři nebo někdo, kdo byl doporučen, že dobře píše. Třeba i přes kamarády.

Z těch stohů, které ležely na stole se pak prosadili jen ti dotěrnější. Jako já u Arnoštem Lustigem, který pak s velkými obtížemi můj text odněkud vytáhl, přečetl a něco mi k tomu pověděl. Nebo odpovídal každému stejně. A to Lád'a jistě dělal podobně. Říkal: Jen piště dál.

Jak na Mladý svět vzpomínáte?

Jeho nebezpečí bylo, že se jeho náklad v podobě 300 tisíc výtisků hned vyprodal. Byl to skoro podpultové zboží. Byla to nenormální situace a neexistovala tam přirozená zpětná vazba či sebereflexe. Žili jsme v autoritativním režimu a éře zákazů, takže vystrčit z toho prst bylo bez větších výkonů šíleně jednoduché. Ten časopis byl mnohdy známý Zlatým

slavíkem nebo královnou krásy. Skutečné žurnalistické výkony se tam objevovaly jen okolo roku 1968 nebo 1989. To byla jediná období, kdy to za něco stálo.

Ladislav Smolajk dál psával do Mladého světa už i po konci svého angažmá v kulturní rubrice. Pamatujete si, jaký byl, jak v redakci působil, jak o něm mluvili ostatní?

Já jsem býval reportér, takže jsem se s ním nestřetával. Rád jsem ho poslouchal, když přišel a žvanil, protože už měli Cimrmana. Poslouchat jejich nápady byla legrace. Co se lidí sešlo, chodili ho poslouchat kolegové, filmaři a podobně. Vždycky když se Zdeňkem Svěrákem přišli, je obklopila celá redakce. Tím byl pro mě Lád'a v té době zajímavý. Měli geniální nápad, sice ze švejkovského ranku, ale jak vidno, přežil dodnes.

Napadá mě, Smoljak někdy vzpomíná na to, že toho nenapsal zase tolik, ale často spravoval rubriky, kde se ani nepodepisoval. Tržiště senzací nebo nějaké aktuality.

Alespoň za mě se to střídalo.

A neměl nějakou skrytou zkratku, jak to mívali kupříkladu bratři Čapkové?

Každý měl zkratku, ale ty bývaly poměrně čitelné. Já měl kupříkladu „khv“. Nevím o nějakých tajnostech. V době okupace to samozřejmě nebylo podepsané, ale tehdy Lád'a v redakci nepůsobil.

Když jste vzpomněl cenzorské zásahy, v rozhovorech a podobně si na to také často stěžoval. Kupříkladu chtěli protlačit cosi o Werichovi a Voskovcovi a ono se to nelíbilo.

Můžu hlavně ukázat ten mechanismus. Tiskli jsme v tiskárně na Smíchově a kdo měl službu, chodil na korektury. Každý obtah stránky musel podepsat a donést do cenzorské kanceláře, která měla různé stupně. Bylo to takové okénko a skrz něj ani člověk neviděl cenzorům do očí. Buď na to dali razítko, nebo něco škrtili, nebo škrtili třeba celou stranu. Mně se to myslím stalo jednou.

Jak se situace v 60. letech uvolňovala, došlo k tomu, že už jsme přes okénko navázali oční kontakt a okolo roku 1968 už byli na naší straně. Trvalo to ale jen krátce, pak se zase zavedla cenzura.

Můžete nějak popsat každodenní běh v redakci? Mám na mysli to, že každá má jinak nastavené porady, svůj vlastní systém fungování.

To bývalo pořád stejné. Porady byly v pondělí a nad špíglem čísla se rozdělovalo, kdo obstará stranu, kdo dvojstranu a kdo aktuality. Jinak jsme byli samostatní, nepamatuji si na žádné problémy. Bývali jsme soudržná parta.

Když jsem v 60. letech nastoupil, bylo cítit, jak se poměry postupně uvolňují, i když návyky byly silnější než ten nový prostor, takže se ani dostatečně nevyužíval.

Všiml jsem si, že v průběhu let se výrazně stěhovaly rubriky a měnilo se rozložení časopisu. Z čího popudu to bylo?

To dělal Jaroslav Weigl jako grafik.

Čím to bylo?

Přímo s autory to mělo málo co společného. Za to zodpovídal primárně art director. Podobně jako dnes byla snaha přicházet s něčím novým a překvapovat čtenáře. Jarda Weigl byl v tomhle velice dobrý. To byla jedna z centrálních figur, měl velký cit a dokázal dobře prodat invenčního autora.

Řekl bych, že Mladý svět tehdy býval pomalu invenčnější, než jsou časopisy dnes.

Teď je úplně jiná situace. S těmi úspornými opatřeními, která jsou v novinách a časopisech jde těžko něco dělat.

Zdeňka Svěráka si v Mladém světě pamatujete, když jste ho zmínil?

Ten tam moc nebyl. Tu a tam nakoukl. Byli to dva rozdílní lidé, a právě z toho pnutí mohly vznikat jejich hry. Zdeněk je umírněný, laskavý chlapík, zatímco Láďa byl víc svůj. Podobně jako Suchý a Šlitr. Ti se snad ani mimo práci nebavili, nešli spolu na pivo. Tihle přeci jen víc, i když typově byli dosti rozdílní.

..

Rozhovor s Davidem Smoljakem, pořizený 24. října 2022 v jeho senátorské kanceláři v Praze 9

Co si vybavíte, když se zmíní váš otec a Mladý svět?

Pamatuji si, že táta v Mladém světě dělal na rubrice Tržiště senzací. Mám pocit, že ji snad dokonce vymyslel.

Ten formát byl založen na tom, že se tam objevovaly zprávy a kuriozity ze zahraničního tisku a on je pak komentoval. Víím, že šlo často o věci staršího data, jako kluk jsem je i tátovi pomáhal vyhledávat. Často z prvorepublikových časopisů Pestrý týden, které měl svázané a v nich pátral po zajímavostech jako automat na mléko, nebo pisoár pro pejsky, které pak vkládal do Mladého světa.

Šlo o věci, které se objevovaly na přelomu 19. a 20. století a za první republiku. To byla doba všemožných vynálezů, které do Mladého světa vkládal s velkou oblibou. Svým způsobem to tak nějak předznamenovalo ten cimrmanovský charakter a okouzlení tou dobou, o níž tehdy všichni věřili, že zlepší úroveň našich životů.

Tržiště senzací tedy nevymyslel, ono existovalo i před ním. Nicméně i tak mi to pomůže, protože zprávy v něm bývaly často nepodepsané.

Každopádně myslím, že to jeho zalíbení začalo už tady. Pamatuji si, že když jsem něco takového zajímavého našel, zakládal jsem mu to záložkou a on si pak vybíral.

Druhá věc, to určitě víte, inicioval v Mladém světě vznik ankety Zlatý slavík.

Třetí věc, která mi utkvěla v paměti, byla reportáž o trampech. respektive o tom, jak se trampské hnutí dostalo do hledáčku tehdejších silových složek, které rozehnaly nějaké shromáždění. Táta o tom tehdy psal takovou kritickou publicistiku, která vyvolala poměrně dost reakcí.

Podle všeho musel i na výsledch.

Zaregistrovali to na ministerstvu vnitra a pozvali si ho, aby ho vyslechli. Tehdy to vypadalo, že se chtějí zabývat tím excesem a požadují nějaké bližší vysvětlení, aby se sjednala náprava. Nebylo hned jasné, že si ho zvou na kobereček a represe vůči tomu trampskému hnutí pokračovaly nadále.

Napadá mě, váš otec v Mladém světě přímo pracoval mezi lety 1961 a 1963 s tím, že pak tam později tu a tam něco napsal jako řadový přispěvatel. Nevíte, kdy přestal posílat příspěvky úplně?

To časově zařadit nedokážu, asi je spíš třeba hledat v materiálech. Pamatuji si ale na redakci v Panské ulici a jak bylo složité se tam k nim dostat přes všechny pavlače a terasy. Bylo to pro mě jako kluka takové bludiště.

Mluvil někdy o své redaktorské práci doma? Několikrát třeba vzpomínal, že byli svázáni cenzurou, ledasco nemohli a když chtěli psát o Werichovi s Voskovcem, bylo z toho pozdvižení.

Popravdě řečeno, co si pamatuji, to už jsem vám řekl.

Jako učitele ho svět médií a divadla silně přitahoval. Je pravda, že do novin se tenkrát nedalo příliš smysluplně psát, což podle mě byl i jeden z důvodů, proč v tom potom už nepokračoval. Neposkytovalo mu to možnosti svoji práci nějak rozvíjet.

Divadlu se věnoval už jako student. Velmi brzo založil divadelní soubor, hrál jako mladičkář v ochotnických kusech a záhy začal i režisrovat, což ho bavilo mnohem víc. Přeci jen se tam dalo svobodněji uplatnit. Jeho první hrou byl moc pěkný Aškenazyho Ukradený měsíc.

Novinářská práce oproti tomu neposkytovala tolik prostoru, proto se taky tolik věnoval tomu Tržišti senzací, kuriozity přeci jen nepodléhaly tak přísnému dohledu jako reportáže nebo společenská témata.

I to se však nedalo dělat navždy. Je to sice takový hravý styl, ale člověk se nemá jak rozvíjet, proto toho asi pak nechal úplně.

A film a divadlo byly vždy jeho prioritou?

Divadlo byl asi první volbou, i když co si pamatuji, tak tátu zajímalo skutečně všechno. Dokázal o tom nadšeně povídat, chvílku byl uhranut Semaforem, pak se mu zalíbila opereta.

Přistupoval k věcem zcela nezaujatě. Hodně četl, třebaže jeho táta žádné knížky neměl a nevyrostal v prostředí, kde by byl obklopen knihami. Naopak si musel vybudovat svoji. A pro Mladou frontu připravoval novou knižní edici.

Čili svět kultury si objevoval sám a rozhodně nebyl obklopen prostředím, které by mu to ulehčovalo. Postupně se začal zamilovávat do různých oborů. Nejdříve to bylo divadlo a pak film.

Táta po revoluci občas psal fejetony do Lidových novin. Když se to novinářské prostředí uvolnilo, bavilo ho komentovat veřejné dění. Byl to projev takové občanské angažovanosti, protože nechtěl zůstat stranou a chtěl se podílet. Měl i nabídku kandidovat do Senátu, což svého času i vážně zvažoval, ale kluci v divadle ho prosili, aby to nedělal, protože nechtěli, aby vypadl z divadla.

Z rozhovorů se zdá, že přemýšlel o politice, i o té soudobé.

On si nemyslel, že se dožije svobodných poměrů a pak byl natolik nadšený, že měl touhu se o tom bavit. Většina našich rozhovorů pak byla o politice. Sice do ní pak přímo nešel, ale když se kupříkladu měl budovat americký radar, tak to veřejně podporoval, protože jako amerikanofil a anglofil byl přesvědčen, že je v naše zájmu mít takovou strategickou investici.

Na popularitě mu to tedy nepřidalo a kritická část veřejnosti mu to dlouho nemohla odpustit, ale on by přesvědčen, že je to tak správně.

Rozhovor se Zdeňkem Svěrákem, pořázený 23. listopadu 2022 v Pardubické pivnici u Járů na Žižkově

Ladislav Smoljak pracoval v Mladém světě od roku 1961. V příštím roce jste tam začal publikovat i vy. Přivedl vás tam?

Nevím, jestli víte, co tenkrát ten Mladý svět v porovnání s ostatním tiskem znamenal.

Minimálně u nás na škole se to hodně učí a teď jsem toho přečetl deset patnáct let.

To tehdy vznikl neobyčejně moderní a populární časopis. Seznámil jsem se s ním ke konci 50. let, kdy začal vycházet. Když tam pak Láďa nastoupil, dostal na starost kulturu. Jednou mi poslal psaní, že by potřeboval nějaké krátké povídky a jestli něco nemám. A já měl, protože mě ve všech časopisech odmítali. Tak jsem mu něco poslal a on si jich pár vybral a postupně je otiskl.

Tehdy jsem učil v Žatci, ale při té příležitosti jsem přijel do Prahy na škrtanici. Láďa říkal: Jsou krátké, ale chtěl bych, aby byly ještě kratší. Byl velice přísný na zbytečná slova. Jako autor člověk ví, jaké to je, když někdo vezme tužku a v tom textu mu rube.

Přetrpěl jsem to, ale pak jsem viděl, že text skutečně prokoukl. Nemyslel to kvůli místu, ale kvůli stylistice. Dá se říci, že mě vlastně naučil škrtat, což považuju za stejnou tvůrčí práci jako psaní.

Neřeknu vám, jak vypadala redakce. Znal jsem vlastně jen Láďu a Rudolfa Křesťana. Někdy jsme psali u něj v redakci a někdy přišel do rozhlasové redakce za mnou.

V jedné z knih vydaných krátce po smrti pana Smoljaka píšete, že jste se seznámili už v polovině 50. let, kdy jste dorazil na konkurz na studentské představení a on vás tehdy jako spoluautor nastudování nechtěl přijmout pro barvu hlasu.

Lád'a miloval divadlo a tehdy byl režisérem ochotnického dramatického souboru Vysoké školy pedagogické. Miloň Čepelka i já jsme se bůhvíproč přihlásili, že to chceme zkusit. Ten hlas mám opravdu méně jasný, než by bylo zdrávo, ale Lád'a ho měl ještě horší, tak mě překvapilo, když říkal: Dobře, já tě vezmu, ale musíš něco udělat s tím zastřeným hlasem.

Nijak jsem tam nevynikal, byl jsem hrozný trémista a aby se člověk mého typu na jevišti otrkal, potřebuje stovky repríz. Kdyby bylo ochotníkům dopřáno tolika repríz jako nám, tak by nezůstali ochotníky a stali by se profesionály.

Navíc jsme tam s Miloněm Čepelkou založili školní časopis Hříbě. Málokomu se to líbilo, ale Lád'a si v tom našel nějaké kvality a chtěl se stát našim kritikem. Takže jsme pak s Miloněm psali básničky a já nějakou prózu a on nás hlídal.

Zajímalo by mě, jak váš vztah tehdy okolo roku 1960 vypadal. Vídali jste se, nebo jste si spíš psali? Chodili jste na pivo?

Do okruhu Mladého světa jsem nepatřil. Otiskl jsem tam pár povídek, snad i jednou vyhrál v nějaké soutěži.

Spíš, jak často jste se ještě před vznikem divadla vídali a jak často jste spolu něco tvořili.

Naše první autorská spolupráce byla až v roce 1966, kdy jsme napsali divadelní hru pro děti Lochneska. Skoro nikdo to nehrál, jen ochotníci ve Znojmě. S Lád'ou jsme na to jeli, protože to bylo poprvé, co někdo naše dílo chtěl hrát. Nebyli jsme z toho moc nadšení, ale jistá pocta to byla.

Do blízkého styku jsme přišli až v Divadle Jára Cimrmana, když jsme před zahájením zkoušeli můj Akt a Lád'ovo Vyšetřování ztráty třídní knihy. Tehdy jeli naše rodiny na společnou dovolenou do Beskyd a tam jsme učili Třídní knihu.

Čili předtím jste se moc nevídali, nebyli v kontaktu?

Jako studenti jsme byli v kontaktu dvojím – časopis a divadlo. Ale nebylo tak časté jako když jsme Láďu přizvali k divadlu jako člověka, který jediný z nás měl nějaké divadelní zkušenosti.

Pak došlo k té nešťastné roztržce, že zakladatel Jiří Šebánek neměl rád Smoljaka tak prudce, že odešel z divadla.

Skutečnou první autorskou spolupráci pak byla Hospoda na mýtince, kdy jsme byli v období politického uvolňování najednou pozváni do Vídně za železnou oponu.

Vy jste o tom právě v Mladém světě dvakrát něco psali.

Měli jsme tam hrát Akt, ovšem ředitel divadla zjistil, že nemá smysl, abychom to pro Vídeňáky hráli v češtině, a tak zbyl jen seminář, který jsme buď četli německy, nebo za nás překládal člen souboru Jaroslav Vozáb, který tam byl jako beobachter a znal všechny jazyky světa.

Když jsme jeli domů, Láďa povídá: Vídeň, město operety, měli bychom taky jednu napsat. Tak jsme ještě v autobuse začali vymýšlet, a tak nakonec z toho vznikla Hospoda na mýtince. Ukázalo se, že naše spolupráce přinesla konečně plod, který uhodil hřebíček na hlavičku. Takhle by to Cimrman napsal, zatímco ty dvě předchozí hry byly každá z jiného těsta.

Ještě předtím v Mladém světě jste spolu pořizovali i rozhovory, kupříkladu s Ludvíkem Vaculíkem, a každý zvlášť tu a tam napsali povídku nebo fejeton.

To už si nepamatuji.

Ale hrozně mi to pomohlo jako učiteli. Představte si, že učíte na gymplu a studentky se vás ptají: Pane profesore, to jste vy. Ten, co napsal tu povídku? Takže jsem stoupl v ceně.

Když se vrátíme k redaktorství Ladislava Smoljaka, tušíte, jak v té redakci působil, jak se choval, jaké měl pracovní metody?

Na něm bylo obdivuhodné to, že vystudoval obor matematika-fyzika, a přitom se vyznal v humanitních oborech. Začínal kupříkladu jako filmový kritik, kde ještě před Mladým světem psal posudky.

Vyznal se i v literatuře. Při pomyšlení na to, z jaké byl rodiny, kdy jeho tatínek z Podkarpatské Rusi nesnášel, když maminka četla. A z Ládi se najednou vyloupil intelektuál v nečekaném prostředí.

Když se pak pro něco nadchnul, byl až protivnej. Jednou se vrátil z filmového festivalu, kde zjistil, že existuje středometrážní film. Přijel do Opočna, kde jsme s Miloněm trávili prázdniny a prý: Kluci, středometrážní je ideální rozměr. Ani dlouhý, ani krátký. Pak jsme mu říkali Středometrážník.

V tom literárně-žurnalistickém světě jste asi psali každý zvlášť, anebo spolu. Neexistovala žádná jiná dvojice?

S Jiřím Šebánkem jsme v rozhlase měli pořad Vinárna u pavouka. Tehdy nám právě Láďa říkal: Kluci, je to dobrý, ale mělo by se to trochu ukáznit, co kdybych byl vaším dramaturgem? Zdálo se mi to jako dobrý nápad, ale Šebánek ho poslat někam. Myslím, že ho pak mrzelo, když jsem utvořil dvojici s Láďou. Nelibě to nesl.

Ladislav Smoljak asi taky nikdy nepsal s někým jiným než s vámi.

Navíc to bylo i málokdy odděleně, jeden vždy seděl u psacího stroje a druhý diktoval. Rozdělovali jsme si jen některé semináře. Jinak si ani nevzpomenou, kdo který vtip vymyslel.

Láďa měl smysl pro řád a kompozici. Vždy jsem to přirovnával k rolím architekta a zedníka. Já pracoval na detailech a chtěl prosadit nějak fór a on hledal, kam by se to mohlo zasadit. Přinesl jsem kámen a on věděl, kam ho vsadit do klenby.

Jak jste Mladý svět a Ladislava Smoljaka v něm vnímal? Tehdy časopis vycházel v neuvěřitelném nákladu.

Byli stateční. Psali například o Janu Werichovi, což se v té době nesmělo, takže jsem se vážil, že právě tady jsem měl něco otištěno.

O Werichovi psával právě často pan Smoljak. Podobně jako o Semaforu.

Tím byl v 60. letech úplně uhranutý. Až to bylo protivné. Když jsme chtěli na společné chalupě u táboráku zpívat Už mně koně vyvádějí nebo jinou lidovou, tak on že ne. Frázoval to jako Jiří Suchý, a dokonce se vyjádřil, že by jím chtěl být.

Ta jeho láska k Semaforu vedla až k tomu, že nechtěl zakládat nové divadlo. Je tady Semafor, tak co dalšího, říkal. Musel k tomu ale dospět racionálně. Když jsme Cimrmana zasadili to přelomu 19. a 20. století, uvědomil si, že to je vlastně doba, kdy se narodila soudobá civilizace. Doba vynálezů, objevů, výprav k pólům.

Potom se do toho pustil, do té doby si myslel, že jsme si vymysleli nějakého neexistujícího autora a budeme mystifikovat národ.

Taky měl v rámci Mladého světa poměrně známou a kontroverzní reportáž o trampech, kde se jich ptá, proč nemají rádi písničky Semaforu.

Kvůli tomu ho lapila i StB.

Při studiu Mladého světa teď narážím na to, že Ladislav Smoljak místy do časopisu přispěl už i poté, co v něm dávno oficiálně nepracoval. Napsal o Zlatém slavíku, kterého vymyslel, a podobně. Nevíte, kdy to tak mohlo skončit?

Měl jsem dojem, že po odchodu do nakladatelství psát přestal.

Někdy ještě ano. Zalíbila se mu rubrika zajímavostí Tržiště senzací, kam přispěl dvěma větami například i v roce 1970.

Myslel bych si, že za normalizace by na to už neměl čas, protože jsme psali jeden film za druhým.

Pamatujete si na první věc, kterou vám v Mladém světě publikovali? Byla to povídka z prvního čísla roku 1962.

Ladislav a sníh. Pamatuji si to proto, že tahle povídka pro mě má zvláštní okolnosti. Jednou jsme totiž na vysoké škole pozvali na besedu Ludvíka Aškenazyho, který zrovna vydal knížku Dětské etudy. Mně se hrozně líbila. Každý jsme mu pak přečetli něco ze své tvorby a já právě tu svoji povídku Ladislav a sníh. Pak uplynula leta, až jsem jednou na tramvajovém ostrůvku viděl takového zavalitého mužička. Říkal jsem šoferovi: Prosím vás, zastavte, to vypadá jako Aškenazy. Vystoupil jsem a povídám: Pane Aškenazy, vy si mě asi nepamätujete. A on: Vím, Ladislav a sníh.

Do časopisů jsem něco posílal pořád a bylo to až jednotvárné, jak mi to s nějakým posudkem vraceli. Proto jsem později věděl, jak to bolí, když někdo začínajícímu autorovi vrátí text. Když jsem to později dělal sám, chtěl jsem být milosrdný a zalíbilo se mi slovo „slibný“. Tak jsem pak psal, že to ještě není ono, ale autor tam má slibná místa.

A to se tedy stalo jak, že se to v tom Mladém světě zlomilo a pan Smoljak vám začal povídky otiskovat?

No, asi protekcí. Asi jsme si byli i blízcí, možná se mu to i líbilo. Kdyby tam nepracoval, tak se to ale patrně nestalo.

Když už jsme měli her napsaných dost, bylo složité hledat oblast, kam jsme ještě nešli. Původně jsme šli po žánrech – opereta, drama, detektivka, pohádka. Vždy trvalo dlouho, než jsme našli něco nového. Když jsme pak psali Afriku, uvědomili jsme si, že se opakujeme. Ž to je výprava na severní pól, jen v teple.

Trvalo dlouho, než Lád'a souhlasil s tím, než vůbec začneme psát. V tom jsme se neshodli, mám zásadu, že i když o tom víte málo, postupně se učíte a jedna věta pak inspiruje

druhou. On v tom chtěl mít jasno předem a debatovat. Architekt nechtěl, aby zedník debatoval, zatímco já už bych navinoval papír.

To jsem ze vzpomínek taky pochopil. Rád diskutoval, rád se hádal.

Až na člověka křičel jako na nepřítele, i když jste s ním souhlasil.

Jaký jinak ještě byl?

Hodně ho bavila politika, a dokonce hrozilo nebezpečí, že se stane senátorem, a to jsem nebyl rád. Ale poštěstilo se to Davidovi, jeho synovi.

Měl můj obdiv i za to, jak přistoupil k té nešťastné Antichartě. S divadlem jsme se shodli, že ji podepíšu tři z nás a ostatní ze souboru nemusí. Nechtěli jsme, ale báli jsme se, že nás zakážou. Bylo to, jako když přibývá vody. Tisíce podpisů v Rudém právu, Werich a další. My s Čepelkou jsme to podepsali na poslední chvíli, ale Láďa ještě později, takže jeho jméno už nebylo zveřejněno. On ale čestně přiznal, že taky podepsal.

Už jste to trochu popsal, ale zajímalo by mě, jak fungoval ten mechanismus toho, že jste do Mladého světa začal psát. Šlo o takovou zvláštní dobu, kdy jste se už znali, ale vlastně spolu ještě příliš netvořili.

Pro mě to byla zpětně trochu minulost, dokud jsme s Láďou nezačali spolupracovat v divadle.

On ty moje literární pokusy znal, proto se na mě obrátil do Žatce. Byla to doba, kdy jsme se po studiích všichni rozprchli. Láďa šel učit do Brandýsa nad Labem, Čepelka do Nového Knína, já do Měcholup u Žatce a pak do Žatce.

Láďa byl tenkrát slavný i tím, že zrežiroval Aškenazyho Ukradený měsíc natolik dobře, že ho Semafor přijal mezi své komedie.

Použité prameny a literatura

Seznam literatury:

BERNATT-RESZCZYŃSKÁ, Markéta, Vilém FALTÝNEK, Kristýna HIMMEROVÁ, et al. Rok v Paměti národa. Praha: Kniha Zlin, 2021. ISBN 978-80-7662-084-1.

FRANC, Martin a Jiří KNAPÍK. Volný čas v českých zemích 1957-1967. Praha: Academia, 2013, 573 stran : faksimilie, černobílé fotografie. ISBN 978-80-200-2229-5.

JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019, 1 online zdroj (456 stran). ISBN 978-80-271-1144-2.

KNAPÍK, Jiří. V Zajetí moci. Libri, 2006. ISBN 80-7277-316-x.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 stran, xxxii stran obrazových příloh : faksimile, tabulky. ISBN 978-80-7367-698-8.

KUBÍKOVÁ, Pavlína. Ladislav Smoljak – Zdeněk Svěrák. Praha: Čs. filmový ústav, 1988.

NOVÁK, Jan. Kundera: český život a doba. Praha: Argo, 2020. ISBN 978-80-257-3215-1.

PACNER, Karel. Život novináře, aneb, „To je ten, co byl na startu Američanů na Měsíc“. Praha: Academia, 2012, 446 s., [20] s. obr. příl. : il., portréty ; 21 cm. ISBN 978-80-200-2136-6.

PAČOVÁ, Michaela. Ladislav Smoljak: milovaný herec, scénárista, režisér a spoluobjevitel fiktivního českého génia. Praha: Petrklíč, 2010.

PETRÁŠ, Jiří a Libor SVOBODA. Československo v letech 1954-1962. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2015, 651 stran : ilustrace, portréty, faksimile. ISBN 978-80-87912-24-9.

SMOLJAK, Ladislav. Mým divákům: rozhovor s Ladislavem Smoljakem. Praha: Paseka, 2010. ISBN 978-80-7432-078-1.

SZCZEPANIK, Petr. Továrna Barrandov: svět filmařů a politická moc 1945-1970. Praha: Národní filmový archiv, 2016 - 2016, 419 stran : ilustrace, portréty, faksimile ; 25 cm. ISBN 978-80-7004-177-2.

Tady všude byl Ladislav Smoljak: očima přátel, synů a dcer. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1283-4.

TAUSSIG, Pavel. Filmový smích Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka. Praha: Československý filmový ústav, Filmový klub, 1987

Analyzované časopisy:

Kultura: Týdeník pro otázky kultury a umění. Praha: Orbis.

Mladý svět: týdeník. Praha: Mladá fronta.

Články:

KORÁDOVÁ, Petra (2005): Mladý svět. In: Reflex, č. 30., roč. 16, s. 54.

Metodika:

MĚDÍLEK, Boris. Bibliografie Karla Čapka: (soupis jeho díla). Praha: Academia, 1990. Edice soupisů Strahovské knihovny.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

Webové zdroje:

Argenson. Ladislav Smoljak: Životopis (biografie) / Informace. Filmová Databáze. URL: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/21824-ladislav-smoljak.html>. [cit. 29. 11. 2022].

HÁVOVÁ, Naděžda. KROC, Vladimír. Rozhovor s Ladislavem Smoljakem. In: Radiožurnál.cz [online]. 24. 9. 2007 [cit. 27. 10. 2022]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/rozhovor-s-ladislavem-smoljakem-6358088>.

Ladislav Smoljak, 2010 [online]. ČSFD. [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/943-ladislav-smoljak/prehled/>.

SMOLJAK, Ladislav. In: Libri.cz [online]. [cit. 29. 11. 2022]. Dostupné z: <http://libri.cz/databaze/film/heslo/4490#>.

Rozhovory:

Interview se Karlem HVÍŽĐALOU, novinářem a publicistou. Praha 19. října 2022.

Interview se Davidem SMOLJAKEM, senátorem a synem Ladislava Smoljaka. Praha 24. října 2022.

Interview se Zdeňkem SVĚRÁKEM, dramatikem a scenáristou. Praha 23. listopadu 2022.

Závěrečné práce:

HOLÍKOVÁ, Petra. S Formanem v posteli. Mladý svět o kinematografii v letech 1959–1969. Brno, 2016. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Šárka Gmitterková.

HUCKOVÁ, Barbara. Obrazový časopis Mladý svět 1959-70. Zlín, 2018. disertační práce (Ph.D.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací.

POHORECKÝ, Vladimír: Obraz mladých lidí na stránkách časopisu Mladý svět v letech 1985 a 1995, Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky 2007, Vedoucí bakalářská práce PhDr Alena Lábová.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Hrdlička Jan

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
Druhý, magisterský

E-mail diplomantky/diplomanta:
58310273@fsv.cuni.cz

Studijní obor/forma studia:
Žurnalistika, IKSŽ

Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd	
Došlo dne:	14 -02- 2022 -1-
Čj:	5 Příloh:
Přidělena:	

Název práce v češtině:

Ladislav Smoljak, redaktor časopisu Mladý svět

Název práce v angličtině:

Ladislav Smoljak, editor of the Mladý svět magazine

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)
ZS 2022/2023 (leden 2023)

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Jakkoliv Ladislav Smoljak patří spolu se Zdeňkem Svěrákem ke známým českým režisérům scenáristům a hercům, zůstávají méně objevené oblasti jeho tvorby. Tato práce si proto klade za cíl zaměřit se na téma, které bylo doposud pomíjeno – působení Ladislava Smoljaka v časopise Mladý svět, kde v letech 1961 až 1963 vedl kulturní rubriku.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Na konci mého bádání by měl stát ucelený obraz Ladislava Smoljaka, publicisty, a zachycení jeho vlivu na kulturní parametry časopisu Mladý svět. Z ročníků časopisu z doby, kdy v redakci pracoval, by pak mělo být možné v rámci přílohy práce sestavit článkovou bibliografii Ladislava Smoljaka v Mladém světě, i to bych si rád kladl za cíl.

Z výzkumných otázek lze vybrat tu, s jakou četností sám Smoljak do Mladého světa přispíval, jaké rysy jeho příspěvky nesly nebo jak se pod jeho vedením celá kulturní rubrika změnila. V závěru práce následně zrekapituluji svá zjištění.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Po počátečním představení autora a jeho díla a nastínění znaků vymezené doby bych se chtěl věnovat situaci v tehdejší českém mediálním provozu, a především s kulturními časopisy v 60. letech minulého století. Poté by měl následovat profil časopisu Mladý svět, následně popis, analýza a syntéza Smoljakovy editorské a autorské práce.

Základní strukturu práce si pak představuji následovně:

1. Úvod
2. Ladislav Smoljak a jeho dílo
3. Nástin české kulturní a časopisecké scény 60. let
4. Časopis Mladý svět a jeho specifika
5. Ladislav Smoljak, publicista
6. Ladislav Smoljak v redakci Mladého světa
7. Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Časopis Mladý svět v letech 1961 až 1963; odborná literatura k tématu; vysokoškolské práce k tématu; rozhovory s pamětníky.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Tato práce bude kvalitativní obsahovou analýzou. Svým studiem příspěvků Ladislava Smoljaka v Mladém světě bych rád zjistil, jak často do časopisu přispíval, jakým tématům se věnoval, a současně bych rád postihl změny, které se za jeho působení v kulturní rubrice periodika udály.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

JIRÁK, Jan. PETR BEDNAŘÍK. Dějiny českých médií Od počátku do současnosti, 2., upravené a doplněné vydání. Grada, 2019. 456 s. ISBN 978-80-271-1144-2. Kniha vám přináší základní chronologicky řazený vhled do vývoje českých médií na pozadí obecně charakterizovaného historického kontextu ve světě a v českých zemích. Zachycuje sociální pozadí vývoje tisku, vysílání a síťových médií a hlavní technologické změny, které se na vývoji médií podílely. Připomíná významné osobnosti, jež jsou s médii a jejich působením neodmyslitelně spjaty.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8. Učebnice dějin českých médií 20. století. Je základním studijním materiálem pro řadu vysokoškolských oborů. Kniha mapuje nejdůležitější oblasti oboru z hlediska dějin cenzury, legislativy, tisku, televize, rozhlasu a dalších médií.

KUBÍKOVÁ, Pavla. Ladislav Smoljak – Zdeněk Svěrák. Praha: 1988, 44 s. Biografická publikace o osobách a filmech autorské dvojice Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. Publikace se zabývá metodologií a empirickým výzkumem sociálních věd, provádí jej jeho jednotlivými etapami a poskytuje vodítka pro případnou samostatnou vědeckou práci v oblasti výzkumu médií. Dílo představuje nejčastěji používané postupy ve výzkumech médií. Čtenáři si tak osvojí základní pravidla vědecké práce a postupy vytváření a ověřování poznatků v oblasti mediálních, kulturních a částečně i komunikačních studií.

SVĚRÁK, Zdeněk, WEIGEL, Jaroslav a WEIGEL, Michal. Ladislav Smoljak hrající, bdící. Praha: Fragment, 2010, [60] s. ISBN 978-80-253-1157-8. Kniha je obrazovou vzpomínkou přátel z Divadla Jary Cimrmana na jeho nezapomenutelné role i na chvíle strávené s tímto vzácným člověkem mimo divadelní prkna.

ŠVEC, Štefan: Česky psané časopisy pro děti (1850-1989) 1. Vydání. Karolinum, Praha, 2014. ISBN 978-80-2č78. Titul tvoří dvě samostatné části: První z nich je zevrubná studie, která se zabývá dětskými periodiky vycházejícími od poloviny 19. století do roku 1989. Rozbor vývojových etap vydávání časopisů pro děti vypovídá o proměnách jejich podoby a svébytné a bohaté tradici, kterou se tvůrcům podařilo postupně ustavit. Druhou část tvoří přehledný slovník dětských časopisů, jehož hesla představují jednotlivé tituly v obsáhlých medailonech s obrazovými ukázkami a základními údaji o názvech, době vydávání, redaktorech, přispěvatelích i ilustrátorech a v neposlední řadě také o příslušné sekundární literatuře.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

HOLÍKOVÁ, Petra. S Formanem v posteli. Mladý svět o kinematografii v letech 1959 - 1969. Brno, 2016. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Šárka Gmíterková.

HUCKOVÁ, Barbara. Obrazový časopis Mladý svět 1959-70. Zlín, 2018. disertační práce (Ph.D.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací.

KREJČÍ, Veronika. Fenomén týdeníku Mladý svět očima jeho fotografů. Olomouc, 2016. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta.

ŠPÍGLOVÁ, Aneta. Humor v tvorbě Ladislava Smoljaka. Praha, 2015. Diplomová práce. Akademie

múzických umění v Praze, Divadelní fakulta. Vedoucí práce Zuzana SÍLOVÁ.

Datum / Podpis studenta/kv

7. února 2022

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Publicistickou a editorskou činnost Ladislava Smoljaka (konkrétně v časopise Mladý svět) považuji za vhodné téma pro magisterskou práci. Věřím, že bude přínosná jak pro autora, tak pro všechny zájemce o tuto problematiku.

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Jaromír Slomek

7. února 2022

.....
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO OBORU